

This Project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the Council of Europe.
Bu Proje, Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilmektedir.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

İDARİ YARGININ ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI VE DANIŞTAYIN KURUMSAL KAPASİTESİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ

Proje Bülteni

2 Yıllık

www.idariyargiprojesi.adalet.gov.tr
www.coe.int/tr/web/ankara

This Project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the Council of Europe.
Bu Proje, Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilmektedir.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

İDARİ YARGININ ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI VE DANIŞTAYIN KURUMSAL KAPASİTESİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ

Proje Bülteni

2 Yıllık

Türkçe Baskısı: **Proje Bülteni: 2 Yıllık**

Bu Proje Bülteni, **İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Ortak Projesi** kapsamında hazırlanmıştır. Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından ortaklaşa finanse edilmekte ve Avrupa Konseyi (AK) tarafından yürütülmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü Projenin nihai faydalanıcısıdır. Bu Projenin sözleşme makamı Merkezi Finans ve İhale Birimidir.

Bu yayın Avrupa Birliği'nin maddi desteği ile hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla, yazarlarının ve hazırlayanların sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

İçeriğinde yer alanların sorumluluğu yalnızca ilgili yazarlara ve hazırlayanlara aittir ve her zaman Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi veya Türkiye Cumhuriyeti'nin görüşlerini yansıtmayabilir.

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir kısmı, Avrupa Konseyinin (Halkla İlişkiler ve Yayınlar İletişim Müdürlüğünden (F-67075 Strasbourg Cedex ya da publishing@coe.int) önceden yazılı izin alınmaksızın elektronik (CD-Rom, İnternet vs.), mekanik, fotokopi, kayıt ya da herhangi bir bilgi saklama veya geri alma sistemi yardımıyla, hiçbir şekilde veya yolla çevrilemez, çoğaltılamaz veya aktarılamaz.

Baskıya Hazırlık Süreci: Serenas Uluslararası Turizm Kongre Organizasyon A.Ş.

Kapak Fotoğrafları: Shutterstock, Inc.

Kapak Tasarımı: FRAME A.Ş.

© Avrupa Konseyi, Eylül 2021, Şartlar altında Avrupa Birliği'ne lisans verilmiştir.

Dizgi-Grafik Düzenleme: BAYT Bilimsel Araştırmalar Basın Yayın ve Tanıtım Ltd. Şti., Ankara
info@bayt.com.tr
www.bayt.com.tr

Basım Yeri: MİKİ Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti., Ankara
www.miki.com.tr

İçindekiler

● Önsöz	4
● Önsöz	5
● Geçmişe Kısaca Bakacak Olursak	6
■ Projenin başından itibaren uygulanan faaliyetlerin sunumu.....	6
● İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesini Güçlendirilmesi Projesi	8
● Bugüne Kadar Neler Yaptık?	9
■ 1. Açılış Toplantısı	9
■ 2. İdari Yargı Sisteminin Derinlemesine İncelenmesi.....	9
■ 3. Belirlenen İlk Derece Mahkemeleri ve BİM'lerdeki Davaların Değerlendirilmesi Toplantıları	10
■ 4. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihadı ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile İlgili Meslektaşlar Arası Yuvarlak Masa Toplantıları	11
■ 5. İdari Yargıda Alternatif Uyuşmazlık Çözümü (AUÇ) Mekanizmalarının Belirlenmesi	11
■ 6. İdari Yargının İyileştirilmesi için Yol Haritası Çalıştayı.....	12
■ 7. İdari Yargıda Eğitim İhtiyaçlarının Değerlendirilmesi	13
■ 8. Ön Değerlendirme Raporu ve Eğitim İhtiyaç Analizi Raporu	14
■ 9. Altı Pilot Mahkemeyle İlk Uluslararası Çevrim içi Toplantı	15
■ 10. Pilot Mahkemelerle Çevrim içi Birebir Toplantılar	16
■ 11. İdari Yargı için Yol Haritası Çalışmaları.....	17
■ 12. Hâkimlerin Uzmanlaşmasına İlişkin 15 No.lu CCJE Görüşü (2012)'nün Türkçe Çevirisi	18
■ 13. Avrupa Konseyi "İdare ve Siz" El Kitabı.....	19
■ 14. Uluslararası Webinar: İdari Yargıda Alternatif Uyuşmazlık Çözümü (AUÇ) Yöntemleri	20
■ 15. Avrupa Konseyi "Ombudsmanlık Kurumunun Korunması, Desteklenmesi ve Geliştirilmesi" Raporu	21
■ 16. Kamu Denetçiliği Kurumunun Rolünün Güçlendirilmesi Konulu Dört Webinar	22
■ 17. İdari Yargıda Avrupa Adil Yargılanma Standartlarına İlişkin Emsal Kararlar Kitabı.....	23
■ 18. Hukuk İşleri Genel Müdürü Sayın Hakan Öztatar'ın ve Hakimler ve Savcılar Kurulu 1. Daire Başkanı Sayın Halil Koç'un Makamlarında Ziyaret Edilmesi	24
■ 19. Pilot Mahkemelerde Mahkeme Kullanıcıları Anketi ve Araştırması	25
■ 20. Pilot Mahkemeler için Medya ve Halkla İlişkiler Eylem Planı.....	26
■ 21. Danıştay Başkanlığı ve Fransız Conseil d'État Arasında İçtihat, Raporlama ve İstatistik Konusunda İnteraktif Diyalog	28
■ 22. Mahkeme Kullanıcıları ve Kalem Personeline Yönelik Rehber Materyallerin Gözden Geçirilmesi.....	29
● Paydaşlarımıza, Pilot Mahkemelerimize, Proje Danışmanlarımıza Sorduk: Geçtiğimiz Son İki Yıl Boyunca Projenin Yarattığı Etkiler Açısından En Önemli Gelişmeler, En Dikkat Çekici ve Farkındalık Yaratan Çalışmalar Ne Oldu?	30
■ İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi ve Danıştay	30
■ Projenin Gerçekleşen Yönleri ve Beklentiler.....	32
■ İdari Yargıda Reform ve Politikalar	34
■ Projenin Etkileri.....	36
■ Eğitim Çalışmaları.....	38
■ Yazı İşleri Müdürünün Gözünden Pilot Mahkemelerde Proje Çalışmaları	39
● Kısa Bir Değerlendirme	40
■ Bugüne Kadar Başardıklarımız	40
■ Pandemi Döneminde İdari Yargı ve Proje Yönetimi	42
● Bundan Sonra Neler Yapacağız?	43

Önsöz

Bir toplumun kendini güvende hissetmesi ve gelişmeye açık hale gelmesinin en temel ihtiyaçlarından biri adaletin kendisidir. Sosyal ve kültürel anlamda gelişen ve gelişmeye açık bir toplum olmak kadar, kamu hizmetlerini sağlayan idari kurumlara duyulan güvenin bizleri adaletli bir ortamda yaşadığımızı dair inançlı kılması da büyük önem arz etmektedir.

Bir ülkenin idari makamları; vatandaşlar açısından idari kararlara itiraz edebilme ve kendi hak ve özgürlüklerini ihlal eden durumlarda idari yargı nezdinde hakkını arama imkânı sağlar. Bu anlamda projemiz vatandaşlara, idari kurumlara ve idari yargı mercilerine bakan birçok yönü ile oldukça kıymetlidir.

Bu kapsamda; İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi 30 Nisan 2019 tarihinde Adalet Bakanımız Sayın Abdulhamit Gül'ün katılımıyla yapılan açılış töreni ile faaliyetlerine başlamıştır. Proje açılış töreninin ardından geçen sürede 5 yürütme kurulu toplantısı, 12 çalıştay, idari yargı mahkemelerine ve proje paydaşlarına yapılan 11 çalışma ziyareti ve online olarak yapılan toplam 48 toplantı mevcuttur. Ön Değerlendirme Raporu, Fransa İdari Yargı Sisteminde Reformlar ve Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları Raporu, KDK Raporu gibi sayısız rapor hazırlandı ve birçok çalışma grubu toplantısı gerçekleştirildi.

Projemiz; Yargı Reformu Stratejisi ve İnsan Hakları Eylem Planı doğrultusunda idari yargı alanında gerçekleştirilen reform çalışmalarının desteklenmesinde büyük rol oynamaktadır. İdari makamların yargılama sürelerinin azaltılması ve karara bağlanan dava sayılarının artırılması ve bunun gibi diğer göstergelerde iyileştirme yapılması hususlarında çalışmalarımız sürmektedir. Bu anlamda öncelikle pilot mahkemelerimizde başlatacağımız vatandaşlar için yol gösterici nitelikteki rehber materyaller ve idari yargı hakimleri ile kalem personeline yönelik eğitim modüllerinin hazırlanması çalışmalarımız devam etmektedir.

İdari yargı teşkilatı ve bütün proje paydaşlarına dağıtılacak bu bültenin, geçmişte neler yapıldığının ortaya konulması anlamında önemli bir çalışma olduğunu belirtmek isterim. Genel Müdürlüğümüzün faydalanıcısı olduğu projenin çalışmalarını sürdüren Genel Müdürlüğümüz proje bürosu ekibine, Avrupa Konseyi yetkililerine teşekkür eder, yapılan çalışmaların bütün idari yargı camiasına ve kamu idarelerine yararlı olmasını temenni ederim.

Hakan ÖZTATAR

Adalet Bakanlığı

Hukuk İşleri Genel Müdürü

Önsöz

Avrupa Konseyi Ankara Program Ofisi, Nisan 2004'te kurulmuştur. Bu tarihten itibaren Avrupa Konseyi insan hakları, hukukun üstünlüğü ve demokrasi alanlarında Avrupa Konseyi standartlarını yerine getirmek için Türkiye'yi desteklemeyi amaçlayan çeşitli projeler ve programlar yürütmektedir.

Türkiye, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği, Türkiye'deki kurumların kapasitelerini güçlendirmek ve ulusal seviyede Avrupa standartlarının uygulanmasını iyileştirmek amacıyla ilgili ulusal kurumlar ile iş birliği içerisinde Avrupa Konseyinin yürüttüğü ortak proje ve programlarda birlikte çalışmaktadır. Bu iş birliği projeleri aracılığıyla Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği, bilgi ve becerilerin ulusal ortaklara aktarılmasını kolaylaştırmakta ve yerel olarak sahiplenmeye ve sürdürülebilirliğin teminine özel önem vermektedir.

İdari yargı alanında ve bunun gibi geniş kapsamda ilk kez uygulanmakta olan "İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi" AB-AK Ortak Projesinin ikinci yılının başarılı bir şekilde tamamlandığını belirtmekten mutluluk duyuyorum.

Bu Projede yer alan ve aynı zamanda Türkiye Cumhuriyetinin uygulamaya koyduğu yargı reformunu destekleyen; istinaf ve temyiz dosyalarının sayısını azaltmaya yönelik tedbirlerin belirlenmesi, ulusal paydaşlarla birlikte bu tedbirlerin uygulanmasının desteklenmesi, usullerin yeknesaklaştırılması ve kararların kalitesinin artırılması ile idari yargıda kapasite ile profesyonelliğin güçlendirilmesine yönelik pek çok faaliyet uygulamaya konuldu.

Bu iki yıl boyunca, idari yargının derinlemesine incelemesi yapılmış, idari yargının iyileştirilmesi için Yol Haritası, Ön Değerlendirme Raporu ve Eğitim İhtiyaç Analizi Raporları hazırlanmış olmasının yanı sıra medya ve halkla ilişkilere yönelik bir eylem planı çalışması uygulanmaktadır. Yargı camiasına ve kamu idarelerine rehberlik etmek amacıyla, Avrupa Konseyinin ilgili pek çok yayınları ve tavsiye kararları Türkçeye çevrilmiştir. İdari davalarda, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi içtihadının daha tutarlı bir biçimde uygulanmasına ve paylaşılmasına yönelik yuvarlak masa toplantıları düzenlenmiş, istişarelerde bulunulmuştur. Bölge İdare Mahkemeleri, ilk derece idare ve vergi mahkemeleri, Danıştay, Kamu Denetçiliği Kurumu ve kamu idarelerinin kapasitelerini geliştirmek amacıyla iyi yönetim ilkeleri hakkında çalıştaylar ve webinarlar düzenlenmiştir. Ankara, İstanbul, İzmir ve Gaziantep'ten seçilmiş pilot mahkemeler sadece proje kapsamında gerçekleştirilen faaliyetlerin etkisini ortaya koyan ve önemli bir istişare ve izleme platformu sağlamakla kalmamış, aynı zamanda mahkemelerde iş akışı ve işleyişi yeknesak hâle getirme hedefine yönelik olarak son derece önemli rehber materyaller ve dilekçe örnekleri geliştirmişlerdir.

Mart 2020'den bu yana, COVID-19 kısıtlamaları nedeniyle birçok zorlukla karşılaşmış olsa da paydaşların esnekliği ve uygulama kapasiteleri sayesinde pek çok başarıya imza atılmıştır. Bu bağlamda, projenin süresinin uzatılacağı ve kayda değer başarılar elde etmeye devam edeceğimiz konusunda umutluyuz.

Göstermiş oldukları iş birliği için başta Adalet Bakanlığı ve Danıştay Başkanlığına, sonsuz çabaları için BİM'ler ve pilot mahkemelerdeki tüm yargı mensupları ve mahkeme personeli ile değerli katkıları için tüm paydaşlarımıza ve ulusal ve uluslararası danışmanlarımıza teşekkür etmek istiyorum.

Son olarak, Avrupa Konseyinin Ankara ofisinin azimli ve çalışkan proje ekibi ile Strazburg'daki meslektaşlarını özverileri için kutluyor ve teşekkür ediyorum.

Cristian URSE

Avrupa Konseyi Ankara Program Ofisi Başkanı

Geçmişe Kısaca Bakacak Olursak ...

Projenin başından itibaren uygulanan faaliyetlerin sunumu

- 20 Aralık 2018 Proje kontratının imzalanması
- 14 Mart 2019 Proje başlangıç toplantısı
- 30 Nisan 2019 Proje açılış konferansı
- 30 Nisan 2019 İlk çalışma grubu toplantıları
- 25 Haziran 2019 Birinci Proje Yürütme Kurulu Toplantısı
- 17-18 Eylül 2019 Faaliyet A.1.1 - Birinci Toplantı
(İdari Yargı Sisteminin Derinlemesine İncelenmesi)
- 2-3 Ekim 2019 Faaliyet A.1.3 – Birinci Toplantı
(Belirlenen İlk Derece Mahkemeleri ve
BİM'lerdeki Dosyaların Değerlendirilmesi)
- 23-24 Ekim 2019 Faaliyet A.1.3 – İkinci Toplantı
(Belirlenen İlk Derece Mahkemeleri ve
BİM'lerdeki Dosyaların Değerlendirilmesi)
- 6-7 Kasım 2019 Faaliyet A.1.1 - İkinci Toplantı ve Ziyaretler
(İdari Yargı Sisteminin Derinlemesine İncelenmesi)
- 12-13 Kasım 2019 Faaliyet A.2.5 – Birinci Toplantı
(AİHM İçtihadı ve AİHS ile İlgili Meslektaşlar Arası Yuvarlak Masa Toplantısı)
- 26 Kasım 2019 İkinci Proje Yürütme Kurulu Toplantısı
- 11-12 Aralık 2019 Faaliyet A.1.3 – Ziyaretler
(Belirlenen İlk Derece Mahkemeleri ve
BİM'lerdeki Dosyaların Değerlendirilmesi)
- 17-18 Aralık 2019 Faaliyet A.2.1 – Birinci Çalıştay
(İdari Yargıda Eğitim İhtiyaçlarının Değerlendirilmesi)
- 15-16 Ocak 2020 Faaliyet A.1.1 - İkinci Ziyaretler
(İdari Yargı Sisteminin Derinlemesine İncelenmesi)
- 4-5 Şubat 2020 Faaliyet A.3.2 – Birinci Çalıştay
(İdari Yargıda Alternatif Uyuşmazlık Çözümü
Mekanizmalarının Belirlenmesi)
- 20-21 Şubat 2020 Faaliyet A.1.2 – Birinci Çalıştay
(İdari Yargının İyileştirilmesi için Yol Haritası)
- 26-27 Şubat 2020 Faaliyet A.2.1 – İkinci Çalıştay
(İdari Yargıda Eğitim İhtiyaçlarının Değerlendirilmesi)
- 12 Mart 2020 Birinci Proje Yönetim Toplantısı
- 14 Mayıs 2020 Faaliyet A.1.3 - Pilot Mahkemelerle
İlk Çevrim İçi Toplantı
- 19 Haziran 2020 Üçüncü Proje Yürütme Kurulu Toplantısı
- 16-17 Temmuz 2020 Faaliyet A.1.3 - Pilot Mahkemelerle
İkinci Çevrim İçi Toplantı

- 28 Temmuz 2020** Proje Aktiviteleri Üzerine Danıştay ile Çevrim İçi İstişare Toplantısı
- 10 Eylül 2020** Faaliyet A.1.3 - Pilot Mahkemelerle Üçüncü Çevrim İçi Toplantı
- 30 Eylül 2020** Faaliyet A.1.2 - Danıştay ile Çevrim İçi İstişare Toplantısı
(İdari Yargının İyileştirilmesi için Yol Haritası)
- 16 Ekim 2020** İkinci Proje Yönetim Toplantısı
- 19 Kasım 2020** Faaliyet A.1.2 – Sayıştay ve Kamu Denetçiliği Kurumu ile Çevrim İçi İstişare Toplantısı
(İdari Yargının İyileştirilmesi için Yol Haritası)
- 10 Aralık 2020** Dördüncü Proje Yürütme Kurulu Toplantısı
- 16 Aralık 2020** Faaliyet A.3.2 – İkinci Çalıştay (Çevrim İçi)
(İdari Yargıda Alternatif Uyuşmazlık Çözümü Mekanizmalarının Belirlenmesi)
- 18 Aralık 2020** Faaliyet A.1.2 – Avukatlar ile Çevrim İçi İstişare Toplantısı
(İdari Yargının İyileştirilmesi için Yol Haritası)
- 21 Aralık 2020** Faaliyet A.1.2 – Türkiye İnsan Hakları Kurumu ile Çevrim İçi İstişare Toplantısı
(İdari Yargının İyileştirilmesi için Yol Haritası)
- 15 Ocak 2021** Proje Aktiviteleri Üzerine Danıştay ile Çevrim İçi İstişare Toplantısı
- 2 Şubat 2021** Faaliyet A.3.4 – Birinci İstişare Toplantısı (Çevrim İçi) (Kamu Denetçiliği Kurumunun Rolünün Güçlendirilmesi)
- 4 Mart 2021** Hâkimler ve Savcılar Kurulu Ziyareti
- 10 Mart 2021** Üçüncü Proje Yönetim Toplantısı
- 17-18 Mart 2021** Faaliyet A.1.1 – Mevzuat değişiklikleri üzerine Çevrim İçi İstişare Toplantısı
- 26 Mart 2021** Faaliyet A.3.4 – İkinci İstişare Toplantısı (Çevrim İçi)
(Kamu Denetçiliği Kurumunun Rolünün Güçlendirilmesi)
- 29 Nisan 2021** Faaliyet A.3.4 – Üçüncü İstişare Toplantısı (Çevrim İçi) (Kamu Denetçiliği Kurumunun Rolünün Güçlendirilmesi)
- 6 Mayıs 2021** Faaliyet A.2.5 – İkinci Toplantı (Çevrim İçi)
(AİHM İçtihadı ve AİHS ile İlgili Meslektaşlar Arası Yuvarlak Masa Toplantısı)
- 27 Mayıs 2021** Faaliyet A.3.3 – Birinci Toplantı (Çevrim İçi)
(Pilot yargılama usulünün değerlendirilmesi)
- Haziran 2021** Faaliyet A.2.2 - Eğitim Müfredatı ve Materyallerin Hazırlanması - Çalışma Grubu Toplantıları
- 21 Haziran 2021** Faaliyet A.3.4 - Dördüncü İstişare Toplantısı (Çevrim İçi) (Kamu Denetçiliği Kurumunun Rolünün Güçlendirilmesi)
- 1-2 Temmuz 2021** Faaliyet A.4.2 - Seçilen BİM'lerin ve İlk Derece Mahkemelerinin Etkinliğinin Artırılması

İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi

“Projenin genel amacı, idari yargının bağımsızlığı, tarafsızlığı ve etkinliğinin güçlendirilmesini teminen, idari yargı konusundaki kamu bilincini artırmak ve bu sayede kamunun idari yargıya olan güvenini sağlamaktır.”

“İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi” Ortak Projesi 20 Aralık 2019 tarihinde uygulanmaya başlanmıştır. Avrupa Konseyi tarafından yürütülen ve Avrupa Birliği (AB), Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından finanse edilen Projenin genel amacı, idari yargının bağımsızlığı, tarafsızlığı ve etkinliğinin güçlendirilmesini teminen, idari yargı konusundaki kamu bilincini artırmak ve bu sayede kamunun idari yargıya olan güvenini sağlamaktır.

Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü, Projenin nihai yararlanıcısıdır. Projenin sözleşme makamı Merkezi Finans ve İhale Birimidir (MFİB). Projenin hedef grupları Adalet Bakanlığı, Danıştay, ilk derece vergi ve idare mahkemeleri, Bölge İdare Mahkemeleri (BİM), avukatlar ve Ombudsmanlık Kurumudur (Kamu Denetçiliği Kurumu).

Proje tamamlandığında ulaşılmaya beklenen sonuçlar şu şekildedir:

1. İdari yargının etkinliğinin iyileştirilmesi için yaklaşımlar ve politikaların belirlenmesi ile bunların uygulanmasının desteklenmesi
2. İdari yargının kurumsal ve mesleki kapasitesinin güçlendirilmesi ve bu yolla, kamunun idari yargıya olan güveninin artırılması
3. İdari yargıdaki ağır iş yükünün giderilmesi için tedbirlerin belirlenmesi ve desteklenmesi, mevcut yargılama öncesi çözüm mekanizmalarının güçlendirilmesi ve uygun alternatif uyuşmazlık çözüm (AUÇ) mekanizmalarının uygulamaya konması
4. BİM'lerin ve Danıştay'ın dava yönetiminin daha etkili ve etkin hâle getirilmesi yolu ile istinaf ve temyiz davalarının görülme sürelerinin kısaltılması ile sistem ve süreçlerde gerekli değişikliklerin yapılması

Proje yaklaşımı; etkileşimli çalıştay, seminer ve çalışma grubu faaliyetleri biçiminde iş birliğine dayalı çalışmalar içermektedir. Seçilen pilot mahkemelere gerçekleştirilecek saha ziyaretleri, paydaşların ve hedef grupların proje faaliyetlerine dâhil olması ile hem idari yargının etkinliği artırılmış ve Danıştayın kurumsal kapasitesi güçlendirilmiş hem de hukukun üstünlüğü ilkesi etkinleştirilmiş olacaktır. Proje faaliyetleri, T.C. Adalet Bakanlığı, Danıştay Başkanlığı, 8 tane BİM ve 202 tane ilk derece İdare ve Vergi Mahkemelerinin ilişkilendirildiği dört farklı bileşenin altında yürütülecektir. Proje faaliyetleri, her bir Proje bileşeni için oluşturulacak farklı çalışma gruplarının desteğiyle gerçekleştirilecektir. Çalışma grupları, hedeflenen sonuçlara ulaşılmasını temin etmek için geliştirilen materyaller ve çıktılarına geri bildirim sağlayacaktır.

Projenin genel amacı, idari yargının bağımsızlığı, tarafsızlığı ve etkinliğinin güçlendirilmesini teminen, idari yargı konusundaki kamu bilincini artırmak ve bu sayede kamunun idari yargıya olan güvenini sağlamaktır. Proje, Türk makamları tarafından hayata geçirilen reformları desteklemek ve idari yargıyı daha da güçlendirmek üzere tedbirler önerecektir. Proje, Danıştayın kurumsal kapasitesinin güçlendirilmesi ve idari yargının etkililiğinin ve kalitesinin artırılması dâhil olmak üzere idari yargı sisteminin daha da iyileştirilmesini desteklemektedir.

Bugüne Kadar Neler Yaptık?

1. Açılış Toplantısı

“İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi” Ortak Projesinin açılışı **30 Nisan 2019 tarihinde** Ankara’da gerçekleştirildi. Açılış Konferansına Adalet Bakanlığı, Danıştay, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, Dışişleri Bakanlığı – Avrupa Birliği Başkanlığı, Merkezi Finans ve İhale Birimi, İlk Derece Vergi ve İdare Mahkemeleri, Bölge İdare Mahkemeleri (BİM), Avukatlar, Ombudsmanlık (Kamu Denetçiliği Kurumu), diğer devlet kurumları ve sivil toplum temsilcileri katıldı.

Açılış konuşmaları, T.C. Adalet Bakanı Sayın Abdulhamit Gül, Danıştay Başkan Vekili Sayın Mahmut Vural, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu Birinci Müsteşarı - Mali İş Birliği Başkan Vekili Sayın Angel Gutierrez Hidalgo, Merkezi Finans ve İhale Birimi Başkanı Sayın Selim Uslu, Avrupa Konseyi Yargı ve Yasal İş Birliği Bölüm Başkanı Sn. Hanne JUNCHER ve T.C. Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürü Sayın Hakan Öztatar tarafından yapıldı.

T.C. Adalet Bakanı Sayın Abdulhamit Gül, açılış konuşmasında “*Bu yeni dönemde, daha etkin, daha hızlı ve daha adil idari yargı sistemine giden yolları genişleteceğiz*” ifadesine yer verdi.

2. İdari Yargı Sisteminin Derinlemesine İncelenmesi

“Mevcut İdari Yargı Sisteminin Derinlemesine İncelenmesi Birinci Hazırlık Toplantısı” **17-18 Eylül 2019 tarihlerinde** Ankara’da gerçekleştirildi. Toplantıya Anayasa Mahkemesi, Danıştay, Bölge İdare, İdare ve Vergi Mahkemeleri Başkanları ve Üyeleri, Adalet Bakanlığı, HSK, Türkiye Adalet Akademisi, Kamu Denetçiliği Kurumu temsilcileri ve ulusal - uluslararası uzmanlar katıldı.

İki gün süren toplantıda söz alan Avrupa Konseyi danışmanları, hem Türkiye'ye ilişkin gözlemlerini hem de başta Kıta Avrupası olmak üzere, Avrupa deneyimi ışığında idari yargı sistemlerine ilişkin görüşlerini paylaştılar.

Toplantıda Türk idari yargı sisteminin derinlemesine incelenmesi gerçekleştirilirken reformların daha fazla nasıl desteklenebileceğinin tespiti amacıyla, Türk idari yargı sisteminde son dönemde yapılan reformların etkisi ile ilgili detaylı bir değerlendirme yapıldı. Bu faaliyet ile ayrıca idare ve vergi mahkemelerinin iş yükünün nasıl azaltılabileceği, yargı kararlarının kalitesinin nasıl artırılabilirliği, süreç ve usullerin nasıl etkinleştirilebileceği ve idari yargıda mahkemeler arasında iletişimin artırılmasına yönelik mekanizmaların nasıl geliştirilebileceği ele alındı.

3. Belirlenen İlk Derece Mahkemeleri ve BİM'lerdeki Davaların Değerlendirilmesi Toplantıları

Dava ve istinaf dosyalarının ilk derece idare mahkemelerinde ve Bölge İdare Mahkemelerinde hangi süreçlerden geçtiğinin anlaşılması ve değerlendirilmesi ve bununla ilgili olarak usulün etkinliği, süreler, mahkeme işleyişi ve mahkemelerdeki idari iş ve işlemler açılarından hangi destek ve geliştirmelerin gerektiği hususları, **2-3 Ekim 2019** tarihinde Ankara'da düzenlenen *"Belirlenen İlk Derece Mahkemeleri ve BİM'lerdeki Davaların Değerlendirilmesi"* faaliyetinin birinci toplantısında tartışıldı. Toplantıya Danıştay, Hâkimler ve Savcılar Kurulu, Bölge İdare, İdare ve Vergi Mahkemeleri Başkanları ve Üyeleri, Adalet Bakanlığı temsilcileri, farklı illerden gelen mahkeme personeli ve ulusal - uluslararası uzmanlardan oluşan toplam 46 kişilik bir katılımcı grubu katıldı.

Bu iki günlük toplantıda, idari yargı hâkimleri ve mahkeme personeli, idari yargıda (özellikle usul konularında) karşılaştıkları zorluklar konusunda görüş ve önerilerini paylaştılar.

23-24 Ekim 2019 tarihlerinde Ankara'da düzenlenen ikinci toplantıda Danıştay ve Hâkimler ve Savcılar Kurulu temsilcileri, **İstanbul, İzmir, Ankara, Samsun ve Erzurum** Bölge İdare, İdare ve Vergi Mahkemelerinin Başkan ve üyelerinin yanı sıra Adalet Bakanlığı temsilcileri, **idare ve vergi mahkemeleri** personeli ile ulusal ve uluslararası danışmanları içeren 38 katılımcıyla ilk derece idare mahkemelerinin işleyişi ve reform öncelikleri tartışıldı.

Usulün sadeleştirilmesi ve iş yükü yönetimine yönelik uluslararası karşılaştırmalı deneyimler ile davaların değerlendirilmesine ilişkin uluslararası deneyim ve örneklerin paylaşıldığı bu ikinci toplantıda, katılımcılar ayrıca hâkimlerin iş yükü, iş yükü yönetim araçları, farklı uyumsuzluk türlerine ilişkin mevcut usullerin sürdürülebilirliği ile alternatif uyumsuzluk çözüm yöntemleri konularına ilişkin deneyimlerini ve fikirlerini de paylaştılar.

Bu toplantılar, Türk idari yargısının derinlemesine incelenmesine ve idari yargının iyileştirilmesi için hazırlanacak yol haritasına katkı sağladı.

4. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihadı ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile İlgili Meslektaşlar Arası Yuvarlak Masa Toplantıları

■ **12-13 Kasım 2019** tarihlerinde Ankara'da Danıştay, Anayasa Mahkemesi, Hâkimler ve Savcılar Kurulu, Türkiye Adalet Akademisi temsilcileri, İdare ve Vergi Mahkemelerinin Başkan ve üyelerinin yanı sıra Adalet Bakanlığı temsilcileri ile Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu ve ulusal ve uluslararası danışmanları içeren 28 katılımcıyla Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihadı ile ilgili meslektaşlar arası yuvarlak masa toplantılarının birincisi gerçekleştirildi.

Bu ilk yuvarlak masa toplantısı, idari yargı kararlarında AİHS ve AİHM standartlarıyla daha yüksek bir uyumu destekleme çalışmalarını başlatmayı amaçladı.

Bu toplantıda katılımcılar, idari yargı hâkimlerinin AİHS'in ve AİHM içtihatlarının temel standartlarını mevcut yerel uygulamalarında nasıl daha etkin uygulayabileceklerini tartıştı ve Avrupa Birliği Temel Haklar Bildirgesinin benzer gereksinimleri ve Avrupa Birliği Adalet Divanının (ABAD) ilgili içtihadı hakkında da bazı temel bilgileri ele aldılar. Bu bahsedilen standartların ulusal bağlam, mevzuat ve iç hukuk gelenekleri içinde nasıl uygulanabilir olduğu konuları, yuvarlak masa toplantısının odak noktasını oluşturdu.

5. İdari Yargıda Alternatif Uyuşmazlık Çözümü (AUÇ) Mekanizmalarının Belirlenmesi

■ “İdari Yargıda AUÇ Mekanizmalarının Belirlenmesi” konulu ilk değerlendirme çalışmayı ve toplantısı, Danıştay, Hâkimler ve Savcılar Kurulu, Anayasa Mahkemesi, Kamu Denetçiliği Kurumu, Adalet Bakanlığı, Sayıştay, Bölge İdare Mahkemelerinin Başkan ve Üyeleri, idare ve vergi mahkemelerinden temsilcilerin yanı sıra Türkiye Barolar Birliği temsilcileri ve Kamu İdarelerinden hukuk müşavirleri ve Hazine ve Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının farklı dairelerinden üyeler ile toplam 46 katılımcıyla **4 ve 5 Şubat 2020** tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirildi.

Çalıştayda Türkiye'deki idari yargı sisteminin yükünü hafifletmek için AUÇ mekanizmalarının getirilmesine yönelik mevcut ihtiyaçlar, zorluklar, kaynaklar, seçenekler ve potansiyel yaklaşımlar üzerinde duruldu. Kurumların üyeleri ve temsilcileri, idari yargıdaki dava türleri ve mevcut durumun yanı sıra Türkiye'de uygulanabilecek AUÇ mekanizmalarına ilişkin olasılıklar ile ilgili gözlemlerini paylaştılar. Katılımcılardan küçük grup tartışmaları yoluyla toplanan bilgiler, Türkiye'de idari yargı için seçilecek AUÇ mekanizmasına ilişkin bir eylem planının geliştirilmesine önemli katkılarda bulundu.

Değerlendirme çalışmasının ikinci gününde, Avrupa Konseyi danışmanları daha fazla yasal fırsatı ve uygulama fırsatlarını araştırmak üzere Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü, Mevzuat Genel Müdürlüğü ve Kamu Denetçiliği Kurumunu ziyaret ettiler.

6. İdari Yargının İyileştirilmesi için Yol Haritası Çalıştayı

İdari yargı sisteminin iyileştirilmesine ilişkin yol haritasının hazırlanması hakkında ilk çalıştay **20-21 Şubat 2020** tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirildi. Çalıştayda danışman ekibi tarafından sunulan ön değerlendirme raporunun bulgularına ilişkin fikirlerini paylaşmak ve Türkiye Yargı Reformu Stratejisi doğrultusunda öncelikler, eylemler, tedbirler, araçlar, pilot faaliyetler ve zaman çizelgesine ilişkin ortak bir anlayış geliştirmek üzere Danıştay, Hâkimler ve Savcılar Kurulu, Adalet Bakanlığı ve Bölge İdare Mahkemeleri Başkanları ve Mensupları, İdare ve Vergi Mahkemeleri üyeleri ve mahkeme personeli olmak üzere toplam 28 temsilci bir araya geldi.

Çalışma grubu sunumları ve interaktif tartışmaların ardından, danışman ekibi, çalışma grupları tarafından belirtilen tedbir önerilerine ilişkin geri bildirimlerini sundular.

Faaliyetin çıktıları doğrultusunda Yol Haritası çerçevesi geliştirilerek, eylemlerin önemli hususlarını (örn. eğitim, alternatif uyuşmazlık çözümleri) da dâhil etmek üzere farklı paydaşların katılımıyla bir dizi çalıştay düzenlenerek çalışmalar ilerletildi.

7. İdari Yargıda Eğitim İhtiyaçlarının Değerlendirilmesi

İdari Yargı alanında Eğitim İhtiyaçlarının Değerlendirmesine yönelik olarak, **17-18 Aralık 2019** ve **26-27 Şubat 2020** tarihlerinde Ankara'da iki çalıştay gerçekleştirildi. Ülkenin dört bir yanından gelen hâkimler ve mahkeme başkanları, katipler ve Bölge İdare Mahkemeleri ile ilk derece mahkemeleri üyeleri, Danıştay, Türkiye Barolar Birliği, Türkiye Adalet Akademisi ve Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı da dâhil olmak üzere gelecekteki eğitim programlarının paydaşlarından 30 temsilci çalıştaya katılım gösterdi.

İdari Yargı alanında türünün ilk örneği olan Eğitim İhtiyaçları Değerlendirilmesine ilişkin çalışmalar, tarafların tümünün ilgisini çekti. Daha önce gerçekleştirilen ihtiyaç değerlendirme çalıştayı ve 1000'den fazla hâkim ve mahkeme personeline ulaşan çevrim içi anketin sonuçları katılımcılarla paylaşıldı. Önerilen eğitimin amacı, biçimi, yöntemi ve teknikleri katılımcılara sunuldu. Çalışma grupları ders konuları, öğrenme hedefleri ve hedef gruplarla ilgili önerileri tartıştı.

Faaliyete ilişkin bir sonraki adım; hâkimler, ve mahkeme personeli de dâhil olmak üzere yaklaşık 925 yararlanıcıya yönelik olarak düzenlenecek hizmet içi eğitim modüllerinin hazırlanması ve seçilen pilot mahkemelerde test edilmesi olarak belirlendi.

8. Ön Değerlendirme Raporu ve Eğitim İhtiyaç Analizi Raporu

■ Tüm dünyada ve ülkemizde etkilerini gösteren COVID-19 pandemisine yönelik alınan kısıtlayıcı önlemlere rağmen verimli masa başı çalışmaları, analizler ve çevrim içi görüş alışverişleri ile çalışmalar devam etti. Bu doğrultuda, iki önemli rapor hazırlandı.

Son zamanlardaki reformların etkisini ve idari yargının karşılaştığı güçlükleri değerlendiren “Türk İdari Yargısının Derinlemesine İncelemesi”ni sunmayı amaçlayan üç rapordan ilki olan **“Ön Değerlendirme Raporu”**, Avrupa Konseyi uluslararası danışmanı Ray Burningham tarafından Nisan 2019 ve Ocak 2020 arasında gerçekleştirilen ziyaretler, toplantılar, görüşmeler, odak grup çalışmaları, araştırmalar ve analizlerin sonucunda hazırlandı. Bu ilk Raporun odağında Türk idari yargısının mevcut durumunun yanı sıra yapılabilecek iyileştirmeler ve geliştirmeler bulunmaktadır. Rapor, usullerin etkinliği, kararların niteliği ve zamanında alınmasına yönelik iyileştirmeleri mümkün kılmak için destek veya değişiklik gerekebilecek alanları tespit etmek üzere, dava ve istinaf dosyalarının nasıl işlendiğinin değerlendirilmesine ilişkin incelemeler ile desteklenmiştir. Rapor, ayrıca pilot mahkemelerde uygulanacak faaliyetlerle ilgili de öneri ve tavsiyeler içermektedir.

“Eğitim İhtiyaç Analizi Raporu”, Avrupa Konseyi uluslararası danışmanı Marina Naumovska Milevska tarafından hazırlandı. Rapor, **Aralık 2019 - Şubat 2020 döneminde** gerçekleştirilen eğitim ihtiyaçları değerlendirme sürecinde yapılan **anketler, odak grup oturumları, mevzuat, raporlar ve stratejik belgelerin gözden geçirilmesinin** yanı sıra mevcut istatistiksel verilerin analizinden oluşan bir dizi nicel ve nitel araştırma araçlarının sonuçlarını analiz eden öneriler barındırmaktaydı.

Değerlendirme süreci kapsamında, idari hâkimler ve idari mahkeme personeli olmak üzere iki hedef gruba ulusal düzeyde çevrim içi anket uygulandı ve yüksek oranda yanıt alındı: Anket 1 kapsamında yaklaşık %31 oranında, başka bir deyişle 2091 hâkimden 643 yanıt ve Anket 2 kapsamında %49 oranında, başka bir deyişle 2400 kalem personelinden 1164 yanıt.

Bu raporda idari yargı mensuplarının ve personelinin eğitim ihtiyaçları belirlenerek, proje kapsamında verilecek eğitimlerde hangi konulara, hangi yöntemlerle odaklanılması gerektiği tespit edildi ve eğitim programına ilişkin genel çerçeveler belirlendi.

Projenin eğitim ihtiyaç bileşenine ilişkin bir sonraki adım; hâkimler, avukatlar ve mahkeme personeli de dâhil olmak üzere hedef gruplara yönelik olarak düzenlenecek hizmet içi eğitim modüllerini ve materyallerini oluşturmak olacaktır. Eğiticilerin eğitiminin ardından, seçilen pilot mahkemelerde eğitim yaklaşımı ve modülleri test edilecektir.

Her iki rapor da toplumsal cinsiyet yaklaşımına yer verecek şekilde hazırlanmıştır.

Raporlara şu linkten ulaşılabilir

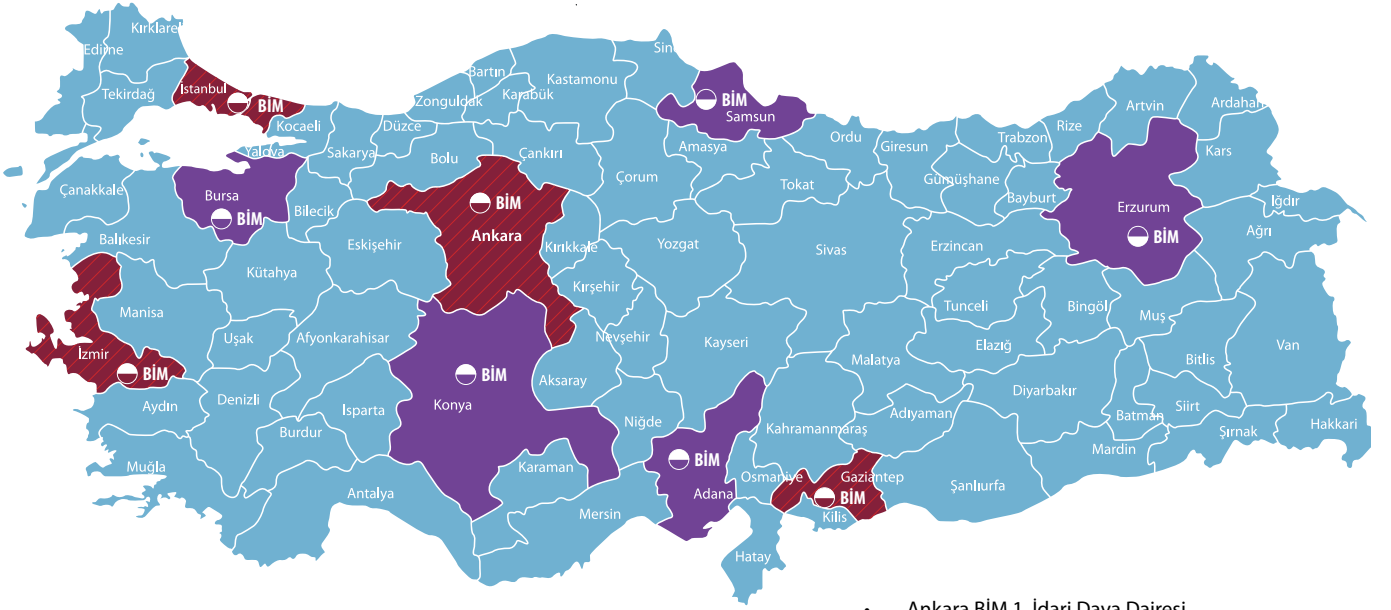
<https://www.coe.int/tr/web/ankara/e-library-joint-project-on-improving-the-effectiveness-of-the-administrative-judiciary-and-strengthening-the-institutional-capacity-of-council-of-state>

9. Altı Pilot Mahkemeye İlk Uluslararası Çevrim içi Toplantı

Seçilen ilk derece mahkemeleri ve bölge idare mahkemelerinde (BİM) etkinliğin artırılmasına ilişkin ilk uluslararası çevrim içi toplantı, simultane çeviri eşliğinde, pilot mahkemeler ve Adalet Bakanlığında temsilciler, uluslararası ve ulusal danışmanlar, Avrupa Konseyi proje ekibinin katılımıyla Ankara, Strazburg, Londra, İstanbul, İzmir ve Gaziantep'ten toplam 16 katılımcıyla, **14 Mayıs 2020 tarihinde** gerçekleştirildi.

Toplantı, idari yargı sisteminin işleyişinin iyileştirilmesine yönelik tedbirlerin bir parçası olarak, pilot mahkemelerde test edilecek olan araçlar ve materyallerin (dilekçeler, kullanıcı rehber materyalleri/broşürler ve ön bürolar için iş tanımları, standart işleyiş usulleri ve iş akışı haritaları) geliştirilmesine ilişkin pilot mahkemelerin temel görevlerine odaklandı. Belirlenen mahkemelerin başkanları yaklaşımlar, öncelikler ve geliştirilecek araçların yanı sıra görev paylaşımı konusunda fikirlerini sunma fırsatı buldu.

- Ankara BİM 1. İdari Dava Dairesi
- Ankara 2. İdare Mahkemesi
- İstanbul BİM 2. Vergi Dava Dairesi
- İstanbul 15. Vergi Mahkemesi
- İzmir BİM 3. İdari Dava Dairesi
- Gaziantep 1. İdare Mahkemesi

10. Pilot Mahkemelerle Çevrim içi Birebir Toplantılar

Pilot mahkeme faaliyetlerinin bir parçası olarak, bu mahkemelerce geliştirilecek olan materyaller hakkında **16-17 Temmuz 2020** tarihlerinde ve **10 Eylül 2020** tarihlerinde pilot mahkemelerle bire bir çevrim içi toplantılar düzenlendi.

Toplantılarda uluslararası danışmanın ve proje ekibi üyelerinin desteğiyle Ankara Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesi ve Ankara 2. İdare Mahkemesi, İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 2. Vergi Dava Dairesi ve İstanbul 15. Vergi Mahkemesi, İzmir Bölge İdare Mahkemesi 3. İdari Dava Dairesi ve Gaziantep 1. İdare Mahkemesi başkanları, üyeleri ve personeli yer aldı.

Toplantıların odağında ilgili mahkemelerdeki mevcut durum, uzmanlaşma durumu ve iş yükü vardı. İdari yargı için dilekçe örneklerinin, rehber materyallerin ve iş akış tablolarının oluşturulmasına ilişkin faaliyetlerdeki ilerleme durumu değerlendirilerek, mahkemelerin işleyişine ilişkin daha detaylı bilgi alındı. Gaziantep 1. İdare Mahkemesinin, İzmir Bölge İdare Mahkemesi 3. İdari Dava Dairesi ile iş birliği hâlinde hazırlayacağı iş tanımları ve iş akış cetvellerine özellikle ağırlık verildi. İş birliği imkânları ve olası çalışma yöntemleri de görüşüldü.

11. İdari Yargı için Yol Haritası Çalışmaları

■ **İdari Yargının İyileştirilmesi konusunda hazırlanan Taslak Yol Haritası**, öncelikleri belirlemek ve spesifik eylemlerin yürütülmesi için zaman çizelgesi oluşturmak suretiyle idari yargı sisteminin iyileştirilmesine yönelik çözümlerin uygulanmasında bir çerçeve oluşturmaktadır. Yol Haritası, bir danışman ekibi tarafından, yapılan analizler ve idari yargı sisteminin önde gelen paydaşları ile istişareler doğrultusunda Şubat 2020’de hazırlandı. Proje paydaşları ve yararlanıcılarının geliştirme ve uygulamada bütünüyle yer alacağı Yol Haritası, yaşayan bir belge niteliğindedir.

İdari yargıdaki önemli rolü nedeniyle projenin kilit paydaşlarından olan **Danıştay, 30 Eylül 2020** tarihinde gerçekleşen çevrim içi toplantıda yorum ve katkılarını sundu. Danıştay Genel Sekreter Yardımcısı Sayın Burakhan Melikoğlu ve Tetkik Hâkimi Sayın Emine Tuba Yılmazoğlu’nun yanı sıra Avrupa Konseyi ve Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden proje ekipleri etkinliğe katıldı.

Etkinlik, Danıştay ile sürekli iş birliğinin devamı ve Taslak Yol Haritasının iyileştirilebilmesi açısından çok verimli oldu. Danıştayın, Yol Haritasına ilişkin olumlu yorumları Yargı Reformu Stratejisi ve Danıştay Stratejik Planı doğrultusunda beklenen somut sonuçlara odaklandı.

Yol haritasına **19 Kasım 2020** tarihinde **Sayıştay ve Kamu Denetçiliği Kurumu** ile yapılan istişare görüşmeleri ile devam edildi. Toplantı, uygulanabilecek alternatif uyuşmazlık çözümü mekanizmaları, dava öncesi mekanizmalara ilişkin Sayıştay’ın duruşu ve kurum içi Temyiz Kuruluna odaklandı. Sayıştay ile gerçekleştirilen toplantının ardından, aynı amaçla ve aynı gün içerisinde Kamu Denetçiliği Kurumu temsilcileri ile de bir toplantı gerçekleştirilmiştir. Projenin önemli bir paydaşı ve proje faaliyetlerinin doğrudan faydalanıcısı olarak Kamu Denetçiliği Kurumunun idari yargının iyileştirilmesi çalışmalarına dâhil olması elzemdir. Kurumun karşılaştığı sorunlar ve başarıları üzerinde konuşuldu ve olası iş birliği fırsatları ele alındı.

Ayrıca, Yol Haritası, idari yargı alanında çalışan avukatlarla 18 Aralık 2020 ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu ile de 21 Aralık 2020 tarihinde gerçekleştirilen çevrim içi görüşmelerle istişare edildi.

12. Hâkimlerin Uzmanlaşmasına İlişkin 15 No.lu CCJE Görüşü (2012)'nün Türkçe Çevirisi

Avrupa Hâkimleri Danışma Konseyinin (CCJE) Hâkimlerin Uzmanlaşmasına İlişkin 15 No.lu (2012) Görüşü Proje tarafından **Mayıs 2020** tarihinde Türkçeye çevrildi ve aşağıdaki bağlantılardan erişilebilir.

CCJE internet sitesi ([Türkçe](#))

CCJE internet sitesi ([İngilizce](#))

Kasım 2012'de kabul edilen 15 No.lu CCJE* Görüşü, hukukun sınırlı alanıyla ilgilenen veya belirli alanlarda, belirli vaziyetlere bakan ihtisas mahkemelerine ve uzmanlaşmış hâkimlere odaklanmaktadır. Görüşün amacı, temel hakların yanı sıra adaletin niteliği ve hâkimlerin statüsünün güvenceye alınmasına duyulan üstün ihtiyaç gereğince uzmanlaşma ile ilgili temel sorunları incelemektir. Bu Görüş, proje kapsamında Ön Değerlendirme Raporunun hazırlanmasında kullanılan seçili Avrupa Konseyi Rehber Materyallerinden birisi olarak Türkçe'ye çevrilmiştir.

Projenin internet sitesi/Avrupa Konseyi Ankara Program Ofisi ([Türkçe](#))

Projenin internet sitesi/Avrupa Konseyi Ankara Program Ofisi ([İngilizce](#))

**Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, 2000 yılında Avrupa Hâkimleri Danışma Konseyini (2000) kurmuştur. CCJE'in, hâkimlerin bağımsızlığı, tarafsızlığı ve yetkinliği hakkında genel sorulara ilişkin istişari niteliği bulunmaktadır. Her ne kadar CCJE'in verdiği görüşler, mevcut ulusal durumları dikkate alsa da temel olarak adaleti arayan halka sunulan hizmet ve hâkimlerin statüsünün iyileştirilmesi için yenilikçi teklifler barındırır.*

13. Avrupa Konseyi “İdare ve Siz” El Kitabı

- Proje kapsamında Türkçeye çevrilerek **Eylül 2020’de** yayımlanan Avrupa Konseyi “İdare ve Siz” El Kitabı, Avrupa Konseyi tarafından ortaya konan standartları bir araya getiren bir başvuru kitabı niteliğindedir.

Adalet Bakanı Sayın Abdulhamit Gül’ün önsözünü yazdığı bu kitap, bireyler ve idari makamlar arasındaki ilişkilerde uygulanacak idare hukukunun ilkelerinin ele alındığı el kitabı, Avrupa Konseyi sözleşmeleri ve tavsiye kararlarının yanı sıra Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ilgili içtihadını ortaya koymaktadır.

Kamu hizmeti talep edecek kişiler, kamu görevlileri, hâkimler, avukatlar, kamu denetim kurumları ve politika yapıcılara, iyi idare ilkelerinin gözetilmesi ve uygulanması konusunda rehber araç olan bu başvuru kitabına ilişkin olarak Danıştayın ve Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü’nün katkılarıyla, El Kitabını sunmak üzere bir tanıtım videosu çekilmiş ve yayımlanmıştır. Ayrıca, Avrupa Konseyinin hazırlamış olduğu orijinal tanıtım videosu da Türkçe altyazıyla yayımlanmıştır.

Bu El Kitabının kamu hizmeti birimleri ve yargı camiası ile paylaşılması ve proje kapsamında verilecek eğitimlerde kaynak olarak kullanılması hedeflenmektedir.

İdare ve Siz El Kitabının tanıtım videolarına aşağıdaki linkten ulaşabilirsiniz:

<https://vimeo.com/491293585>

İdare ve Siz El Kitabına aşağıdaki linkten ulaşabilirsiniz:

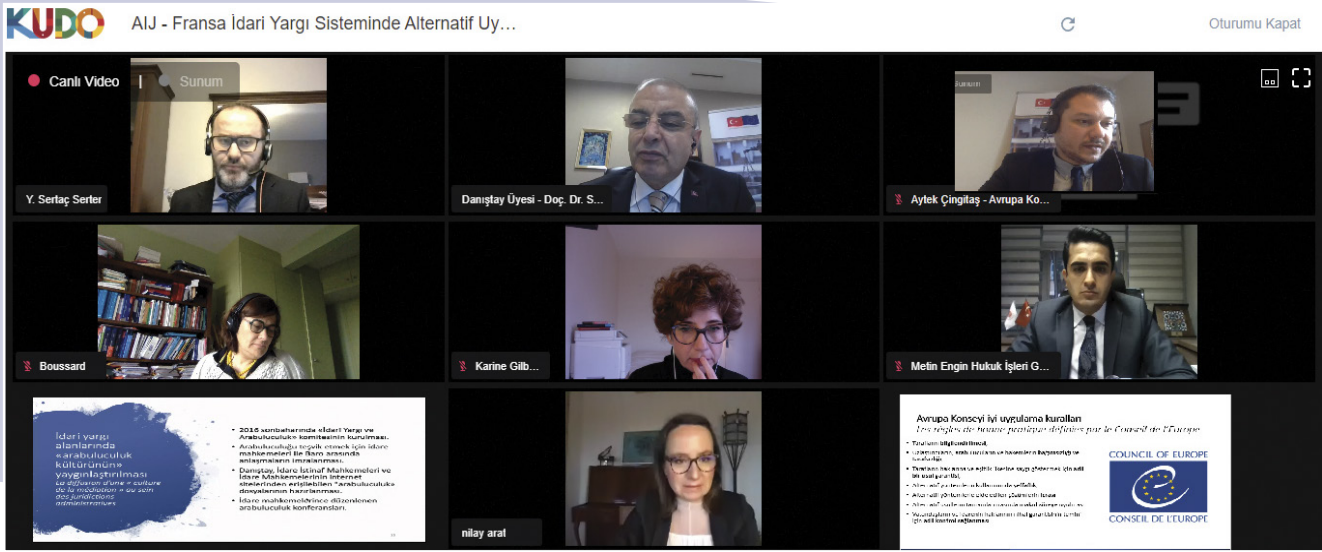
<https://rm.coe.int/idare-ve-siz-el-kitab-/16809fec2d>

14. Uluslararası Webinar: İdari Yargıda Alternatif Uyuşmazlık Çözümü (AUÇ) Yöntemleri

Bir dizi uluslararası etkinliğin ilki olarak **“Fransız İdari Yargı Sisteminde Alternatif Uyuşmazlık Çözümü Yöntemleri ve Türk İdari Yargı Sistemindeki Uygulamalar”** konulu uluslararası bir webinar **16 Aralık 2020** tarihinde düzenlendi. Webinarın amacı, Fransız İdari Yargı Sisteminde yer alan Alternatif Uyuşmazlık Çözümü (AUÇ) mekanizmalarının incelenmesi ve AUÇ yöntemlerinin Türk İdari Yargı Sisteminde uygulanabilirliği konusunda fikir alışverişini yapmaktır.

Webinar; Danıştay, Sayıştay, Hâkimler ve Savcılar Kurulu, Adalet Bakanlığı, Türkiye Barolar Birliği ve Kamu Denetçiliği Kurumundan temsilcilerin yanı sıra Bölge İdare Mahkemeleri ve İdare ve Vergi Mahkemelerinin başkan ve üyeleri, pilot mahkemeler, kamu idarelerinden temsilciler, avukatlar, arabulucular ve akademisyenleri içeren yaklaşık 150 kişilik bir katılımı büyük ilgi çekti.

Prof. Dr. Sabine Boussard ve Doç. Dr. Karine Gilberg, deneyimlerini paylaşarak, Fransız idari yargı sisteminde yargılama öncesi ve sırasında uygulanan AUÇ yöntemlerini sundu. Moderatörlüğünü Dr. Yusuf Sertaç Serter'in yaptığı ve Avrupa Konseyi uluslararası danışmanlarının Türk katılımcılardan gelen çeşitli sorulara cevap verdiği soru-cevap oturumuyla devam eden webinarda, Danıştay Üyesi Doç. Dr. Selami Demirkol, Ulusal Danışman Doç. Dr. Nilay Arat, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürü Sayın Hakan Öztatar, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü Daire Başkanı Sayın Metin Engin ve Adalet Bakanlığı Arabuluculuk Daire Başkanlığı Tetkik Hâkimi Sayın Abdürrahim Taş tarafından Türk İdari Yargı Sistemindeki AUÇ uygulamaları hakkında sunumlar yapıldı.

Webinar sırasında iki anket yapıldı ve webinarın ardından katılımcılara daha kapsamlı değerlendirme anketleri gönderildi.

15. Avrupa Konseyi “Ombudsmanlık Kurumunun Korunması, Desteklenmesi ve Geliştirilmesi” Raporu

“Ombudsmanlık Kurumunun Korunması, Desteklenmesi ve Geliştirilmesi” yayını Türkçe olarak yayımlandı

Avrupa Konseyi tarafından, Ombudsmanlık Kurumunun Avrupa Konseyine üye devletlerde geliştirilmesi ve desteklenmesi amacıyla, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi ve Venedik Komisyonu ilkelerinin uygulanmasına ilişkin örnekleri içeren “Ombudsmanlık Kurumunun Korunması, Desteklenmesi ve Geliştirilmesi” hakkında hazırlanan rapor, “İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi” Ortak Projesi kapsamında Türkçeye çevrilmiştir.

Çalışma ile, Avrupa Konseyine üye ülkelerde temel ilke ve prensiplerin uygulanmasına ilişkin örnekler kamunun dikkatine sunulmaktadır.

“İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi” Ortak Projesi, Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından ortaklaşa finanse edilmekte ve Avrupa Konseyi tarafından yürütülmektedir. Projenin nihai yararlanıcısı Adalet Bakanlığı, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğüdür. Bu Projenin sözleşme makamı Merkezi Finans ve İhale Birimidir.

Web: www.coe.int/tr/web/ankara

Web: www.ombudsman.gov.tr

Web: idariyargiprojesi.adalet.gov.tr

Avrupa Konseyi tarafından Eylül 2019’da Ombudsmanlık kurumunun Avrupa Konseyine üye ülkelerde geliştirilmesi ve desteklenmesi amacıyla hazırlanmış olan “Ombudsmanlık Kurumunun Korunması, Desteklenmesi ve Geliştirilmesi” Raporu, proje kapsamında Türkçeye çevrildi ve **29 Ocak 2021 tarihinde** yayımlandı. Bu raporun kamu hizmeti birimleri ve yargı camiası ile paylaşılması ve proje kapsamında yapılacak Kamu Denetçiliği Kurumunun rolünün güçlendirilmesine ilişkin faaliyetlerde kaynak olarak kullanılması hedeflenmektedir.

Ombudsmanlık kurumunun geliştirilmesine ilişkin olarak üye devletlere yönelik yeni **CM/Rec(2019)6 sayılı Tavsiye Kararı** Bakanlar Komitesi tarafından 16 Ekim 2019’da kabul edilmiştir. Bunun öncesinde, Venedik Komisyonu tarafından Ombudsmanlık Kurumunun Korunması ve Geliştirilmesine ilişkin İlkeler (“Venedik İlkeleri”) kabul edilmiştir. Bu iki belge birbirini tamamlayıcı nitelikte olup, Ombudsmanlık kurumlarının kuruluşu ve işleyişi ile ilgili tüm yönleri kapsayan, güncellenmiş bir dizi Avrupa standardı oluşturmaktadır.

Bu yayın, söz konusu standartların Avrupa’daki uygulamasına vurgu yapan, bir dizi iyi ulusal uygulamayı da içermektedir.

Ombudsmanlık Kurumunun Korunması, Desteklenmesi ve Geliştirilmesi raporuna aşağıdaki linkten ulaşılabilir:

[Ombudsmanlık Kurumunun Korunması, Desteklenmesi ve Geliştirilmesi](#)

16. Kamu Denetçiliği Kurumunun Rolünün Güçlendirilmesi Konulu Dört Webinar

“Kamu Denetçiliği Kurumunun Rolünün Güçlendirilmesi” amacıyla yapılacak dört istişare toplantısından ilki **2 Şubat 2021** tarihinde, sivil toplum kuruluşları ve idari yargı camiası ile gerçekleştirildi. Webinarların amacı farkındalığın artırılması ve Kamu Denetçilerinin, demokratik bir toplumda kamu idarelerinin daha etkin hâle getirilmesine yönelik potansiyel rolünü incelemek ve böylece idare mahkemelerinin üzerindeki yükü azaltmaktır.

İlk webinar, Kamu Denetçiliği Kurumunun rolünü tartışmak üzere kadın, ceza adaleti, toplumsal cinsiyet eşitliği, kamu görevlileri ve işçi hakları alanlarında çalışan sivil toplum kuruluşları ile Bölge İdare Mahkemeleri hâkimleri ve başkanları, Türkiye Kamu Denetçiliği Kurumu, TBB ve Adalet Bakanlığı temsilcilerini bir araya getirdi. Kamu Denetçiliği Kurumundan temsilciler, Kamu Denetçisi ve Genel Sekreterin de katıldığı ve Kamu Denetçiliği incelemelerinin katılımcılarla birlikte ele alındığı webinara üst düzey bir katılım sağlandı.

İkinci webinar, **26 Mart 2021** tarihinde gerçekleştirildi. Webinar, iyi yönetim ilkeleri ve Kamu Denetçiliği Kurumunun yetkileri ve rolü doğrultusunda, uyuşmazlıkların çözümü konusunda kamu idareleri ve Kamu Denetçiliği Kurumunun arasındaki ilişkilerin iyileştirilmesine ilişkin bilgi paylaşımı yapılarak öneriler dile getirildi. Webinar Sayıştay, Danıştay, Kamu Denetçiliği Kurumu ve Adalet Bakanlığının çeşitli daireleri ve projenin pilot mahkemelerinin başkanları ile idari yargının tüm kademelerinde en yüksek dosya sayısına sahip olan Gelir İdaresi Başkanlığı, Yüksek Öğretim Kurumu, Ankara Büyükşehir Belediyesi, Sosyal Güvenlik Kurumu, Karayolları Genel Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı ve Banka Düzenleme ve Denetleme Kurumu katıldı.

Türkiye Kamu Denetçiliği Kurumu, en çok şikâyet konusu olan kamu idarelerine ilişkin bilgi verdi. Ayrıca, idare mahkemelerinin dosya yükünün azaltılması ve kamu otoriteleri ve bireyler arasındaki ilişkilerin iyileştirilmesi konusundaki duruşlarını belirtti. Kurum, projenin ve kamu otoriteleriyle iş birliğinin önemine vurgu yaparak, Avrupa Hukuk Yoluyla Demokrasi Komisyonu (Venedik Komisyonu) [Ombudsmanlık Kurumunun Korunması ve Geliştirilmesine İlişkin İlkelerin](#) tam uygulanmasının gerekliliğine dikkatleri çekti.

Üçüncü webinar **9 Nisan 2021 tarihinde gerçekleştirildi**. Webinar, proje kapsamında kurumun rolünün güçlendirilmesini hedefiyle hazırlanmış olan taslak raporların - *Avrupa Standartları ve Uygulamalarına İlişkin Karşılaştırmalı Rapor*, Türkiye Kamu Denetçiliği Kurumunun

Rolünün Güçlendirilmesi Hakkında Öneriler Raporu ve Kamu Denetçiliği Kurumu ve Kamu İdareleri Hakkında Rehber İlkeler - değerlendirilmesi ve tartışılması için bir fırsat sundu. Webinarda uluslararası danışmanların "Farkındalık, Erişim ve Katılım", "Kamu İdaresinin İyileştirilmesi" ve "Ombudsmanlık Kurumunun Yetkisinin ve Tekniğinin Genişletilmesi" hakkındaki sunumları yer aldı. Türkiye Kamu Denetçiliği Kurumu, iyileştirilebilecek alanlar ile güçlendirilebilecek alanlar ve Türkiye Büyük Millet Meclisi ile kamu idareleri ve resen inceleme yetkilerine duyulan ihtiyaç hakkında görüşlerini paylaştı. Kurum temsilcileri, kurumun rolünün daha da güçlendirilmesi ve potansiyellerinin tanınması konusunda projeye duydukları güveni dile getirdiler.

Webinarlarda Avrupa Konseyinin danışmanları olarak yer alan akademisyenler ve ombudsmanlar, Dr. Nick O'Brien, Dr. Naomi Creutzfeldt ve Marek Nowicki deneyimlerini ve ilgili Avrupa uygulamalarını paylaştılar; panel oturumlarında demokratik katılım ve eşitlik, kadınların adalete erişimi ve taşra teşkilatının kurulması hakkında önerilerini sundular. İlgili Avrupa uygulamalarına atıfta bulunularak, *Amicus Curiae* müessesesi, Ombudsmanlığın resen soruşturma yetkisi ve resmi olmayan uyuşmazlık yöntemleri hakkında bilgiler paylaşıldı.

Kamu Denetçiliği Kurumunun Rolünün Güçlendirilmesi" hakkında dördüncü ve son webinar **21 Haziran 2021** tarihinde Başdenetçi Sayın Şeref Malkoç, Kamu Denetçiliği Kurumu Genel Sekreteri Sayın İbrahim Kılınç, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü Genel Müdürü Sayın Hakan Öztatar, Avrupa Konseyi Ankara Program Ofisi Başkanı Sayın Cristian Urse'nin yanı sıra Kamu Denetçiliği Kurumu, Adalet Bakanlığı ve Avrupa Konseyi Proje Ekibinin katılımıyla düzenlendi. Söz konusu etkinlikte Avrupa Konseyi Danışmanlarının sunduğu öneriler hakkında görüşmeler ve görüş alışverişinde bulunuldu. Etkinlik, kurumun rolünün güçlendirilmesini amaçlayan *Ombudsmanlıklar Hakkında Karşılaştırmalı Bir İnceleme: Türkiye Kamu Denetçiliği Kurumu İçin Eylem Önerileri ve Ombudsmanlık ve Kamu İdarelerine Yönelik Rehber İlkeler* Nihai Raporunu ele almak ve tartışmak için bir fırsat sundu. Katılımcılar, sunulan önerilerin ve Projenin önemini altını çizirken, Avrupa Konseyi ve Adalet Bakanlığı proje ekipleri raporda yer alan önerilerin uygulanmasının desteklenmesi de dâhil olmak üzere Kamu Denetçiliği Kurumu ile iş birliğinin devam edeceği vurguladılar.

17. İdari Yargıda Avrupa Adil Yargılanma Standartlarına İlişkin Emsal Kararlar Kitabı

Avrupa Konseyi tarafından Folke Bernadotte Akademisi ile iş birliği içerisinde hazırlanan "*İdari Yargıda Adil Yargılanma Standartlarına İlişkin Emsal Kararlar*" Kitabı, bu alanda ilk örnek olup, idari yargının Avrupa Konseyi üye devletleri için ne anlama geldiğini gösteren sistemik ve erişilebilir bir çerçeve sunmaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin adil yargılanma hakkına ilişkin içtihadı, idari yargı davaları bağlamında açıklanmakta ve incelenmektedir.

Adalet Bakanı Sayın Abdulhamit Gül'ün önsözünü yazdığı Emsal Kararlar Kitabı, *İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi* AB / AK ortak projesi kapsamında *Türkçe'ye çevrildi ve Mart 2021'de yayımlandı*. Emsal Kararlar Kitabı Türk idari yargı camiasının farkındalığını artırmayı, Türkiye'de idari yargı sistemine ilişkin uluslararası standartlar ve ilkelerinin uygulanmasını ve reform çalışmalarını desteklemeyi hedeflemektedir.

Emsal Kararlar Kitabı, idari yargı alanındaki uygulayıcılara *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. Maddesinin 1. Fıkrası kapsamında* düzenlenen adil yargılanma standartları ve bunlara ilişkin

ilkelerin gözetilmesinin sağlanması konusunda yardımcı olacak ve böylece kamu idareleri ve idari yargıda hukukun üstünlüğünü, hesap verebilirliği ve şeffaflığı daha da güçlendirecektir.

Proje kapsamında, 30 Haziran 2021 Tarihinde HSK üyesi Sayın Aysel Demirel'e bir ziyaret gerçekleştirildi. Projemizin bir çıktısı olan "İdari Yargıda Avrupa Adil Yargılanma Standartlarına İlişkin Emsal Kararlar" kitabı takdim edildi. Sayın Aysel Demirel ile makamında yaptığımız görüşmede projemizin ilerleyişi ve proje genel çıktıları hakkında bilgi verildi. Projemizin bundan sonraki ilerleyişi hakkında görüşmelerde bulunuldu ve projemiz kapsamında hazırlanan kitaplarımızın tümü takdim edilmiştir.

18. Hukuk İşleri

Genel Müdürü

Sayın Hakan

Öztatar'ın ve

Hakimler ve

Savcılar Kurulu

1. Daire Başkanı

Sayın Halil Koç'un

Makamlarında

Ziyaret Edilmesi

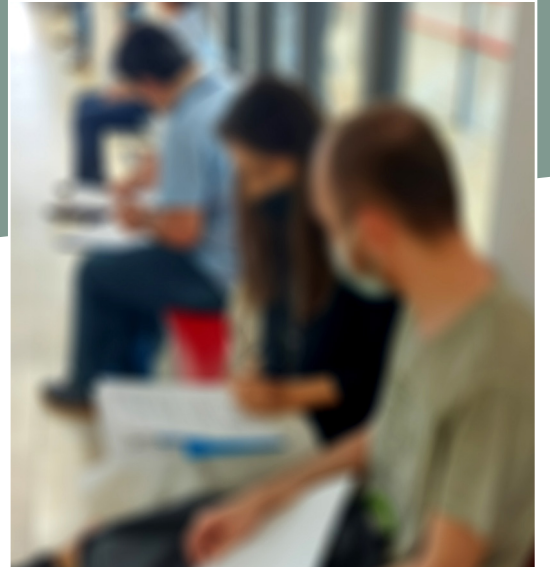
İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştay'ın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi kapsamında 4 Mart 2021 tarihinde Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü Proje Bürosu Daire Başkanı Sayın Metin Engin ve Tetkik Hakimi Sayın Ekrem Gökçe ile Avrupa Konseyi Ankara Program Ofisi Başkanı Sayın Cristian Urse, Avrupa Konseyi Proje Müdürü Sayın Özlem Demirel Cook, Avrupa Konseyi Kıdemli Proje Yetkilisi Sayın Aytek Çingitaş ve Avrupa Konseyi Proje Dil Asistanı Sayın Aslıhan Sevimli tarafından Hukuk İşleri Genel Müdürü Sayın Hakan Öztatar ve Hakimler ve Savcılar Kurulu 1. Daire Başkanı Sayın Halil Koç makamlarında ziyaret edilmiş ve proje kapsamında bugüne kadar yapılan ve bundan sonra yapılması planlanan faaliyetler ile ilgili istişareler yapılmıştır.

19. Pilot Mahkemelerde Mahkeme Kullanıcıları Anketi ve Araştırması

■ Projede öngörüldüğü üzere, idare mahkemelerinin hizmetlerinin kalitesi hususunda, mahkeme kullanıcılarının beklentilerini ve deneyimlerini değerlendirerek karşılaştıkları zorlukları belirlemek ve öneriler geliştirmek üzere seçilmiş idare mahkemelerinde (Ankara, İstanbul, İzmir ve Gaziantep) mahkeme kullanıcılarına yönelik memnuniyet anketi yapılmasına karar verildi. Bu anket çalışması var olan sorunlara tek başına çözüm sunmamakla birlikte, konuya yönelmek ve tutarlı çözümler bulmak için ilk adım olarak adalet hizmetlerinin verilmesinde ve mahkemelerin işleyişinde kritik noktaların tespit edilmesi noktasında güçlü bir araç görevi gördü. 2019-2023 Türk Yargı Reformu Stratejisi mahkeme kullanıcısı memnuniyet anketlerinin tüm mahkemelere getirilmesi ve düzenli aralıklarla düzenlenmesine ilişkin bu hedefin (Hedef (6.8) ardında, Türkiye’de anketlerin kullanımının yaygınlaştırılması amacı da bulunmaktadır. Bu hedef, bu proje kapsamında geliştirilen 2020-2023 İdari Yargının İyileştirilmesi İçin Yol Haritasına da dâhil edilmiş olup; söz konusu yol haritası bu süre içerisinde idari yargı reformu için stratejik plan görevi görecektir.

Avrupa Konseyi, Avrupa Adaletlik Etkinliği Komisyonu (CEPEJ)’nin en son Aralık 2016’da güncellenen “Avrupa Konseyi Üye Devletlerinde Mahkeme Kullanıcılarına Yönelik Memnuniyet Anketlerinin Düzenlenmesine İlişkin El Kitabı”nda belirlenen rehberler Türk İdari Yargısına uyarlandı.

20. Pilot Mahkemeler için Medya ve Halkla İlişkiler Eylem Planı

- Proje kapsamında, Türk makamlarının uygulamaya koyduğu Yargı Reformu Stratejisine destek olmak amacıyla hazırlanan Yol Haritasında uygulanması öngörülen eylemlerin bir parçası olarak, "Belirlenmiş Bölge İdare Mahkemeleri ve İlk Derece Mahkemelerinin Etkinliğinin Artırılması" faaliyetleri kapsamında bir "Medya ve Halkla İlişkiler Eylem Planı" hazırlandı.

CEPEJ Rehberleri ve Yol Haritasında belirlenen uygulamalar kapsamında, iletişim danışmanı rehberliğinde bir ihtiyaç analizi yapılmaya başlandı. Bu çalışmanın ilk adımı olarak, medya ve halkla ilişkiler alanında mevcut durumu ortaya koymak ve iyileştirme yapılacak alanları tespit etmek amacıyla **16 Nisan ve 26 Nisan 2021** tarihlerinde pilot mahkemelerle bir dizi istişare görüşmeleri yapıldı.

İstişare görüşmelerine, Ankara, ve İzmir Bölge İdare Mahkemeleri başkanları, Ankara 1. İdari Dava Dairesi başkanı, Ankara 2. İdare Mahkemesi başkanı, İzmir 3. İdari Dava Dairesi başkanı, Gaziantep 1. İdare Mahkemesi başkanı ile ilgili mahkeme personeli katıldı. Görüşmelerde vatandaşların mevcut sistem içindeki olası iletişim ihtiyaçları ele alınarak, verilmekte olan hizmetler hakkında bilgi alındı ve idare mahkemelerinin çalışmalarına ilişkin kamuoyu farkındalığının geliştirilmesine yönelik görüş ve öneriler paylaşıldı.

Pandemi tedbirleri nedeniyle, İstanbul Bölge İdare Mahkemesi, 2. Vergi Dava Dairesi ve İstanbul 15. Vergi Mahkemesi ile görüşmelerin yapılmasıyla eylem planı ihtiyaç analizi çalışması tamamlandı.

Yasama, yürütme ve yargıdan oluşan üç erk içindeki yargı erki, esas olarak kamusal tartışmaya en az müdâhil olması sebebiyle, vatandaşlar tarafından en az görünür olanıdır.

CEPEJ Rehberi (2018)15

İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 2. Vergi Dava Dairesi
İstanbul 15. Vergi Mahkemesi

Ankara Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesi
Ankara 2. İdare Mahkemesi

İzmir Bölge İdare Mahkemesi
3. İdari Dava Dairesi

Gaziantep 1. İdare Mahkemesi

21. Danıştay Başkanlığı ve Fransız Conseil d'État Arasında İçtihat, Raporlama ve İstatistik Konusunda İnteraktif Diyalog

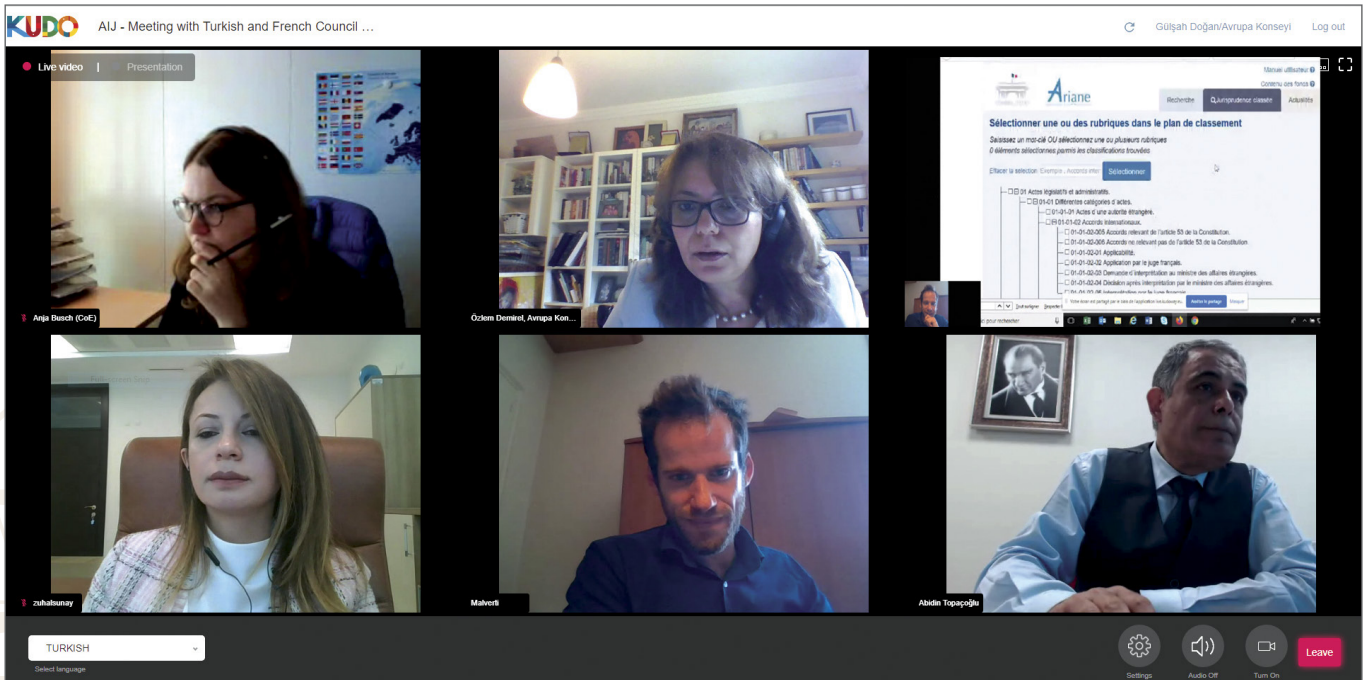

■ Danıştay Başkanlığı ve Fransız Danıştay (Conseil d'État) temsilcileri arasında, İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi AB-AK Ortak Projesi kapsamında 1 Haziran 2021'de bir toplantı gerçekleştirildi.

Toplantının amacı, Danıştay Başkanlığı bünyesinde yeni kurulmuş olan İçtihat, Raporlama ve İstatistik Biriminin kapasitesini, içtihadın yayımlanması ve dağıtılmasının yanı sıra istatistiklerin derlenmesi, analizi ve raporlanmasına ilişkin günlük görevlerini yerine getirirken, yenilikçi ve hızlı yaklaşımlarla ve Conseil d'État Hukuki Araştırma ve Dağıtım Merkezinin paylaştığı deneyim ve bilgi birikiminin desteğiyle uygun stratejileri geliştirmek konusunda güçlendirmektir.

Toplantı içtihat ve istatistiki verinin derlenmesi ve analizine ilişkin hususlarda iki denk birim arasında deneyimlerin ele alınması ve paylaşılması konusunda iş birliği için bir platform sundu. Toplantıya ayrıca bilgi alışverişinde faal olarak yer alan Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğünden temsilciler de katıldı.

Conseil d'État Hukuki Araştırma ve Dağıtım Merkezi sorumlusu Sayın Clément Malverti, merkezde yer alan veri tabanları ile veri toplama ve analiz sistemlerinin işleyişi hakkında bilgi verirken, Sayın François Guillaing Conseil d'État'da bulunan veri tabanları ve metadata kayıt sistemlerine ilişkin teknik bilgi sundu.

22. Mahkeme Kullanıcıları ve Kalem Personeline Yönelik Rehber Materyallerin Gözden Geçirilmesi

1-2 Temmuz 2021 tarihlerinde, Ankara'dan 30 fiziki katılımcı ile İstanbul, İzmir ve Gaziantep'teki pilot mahkemelerden sekiz temsilcinin çevrim içi bir platformdan katıldığı hibrit bir toplantı gerçekleştirildi. Toplantının amacı, seçilen Bölge İdare Mahkemeleri (BİM) ve ilk derece mahkemelerinde etkinliğin artmasına ilişkin faaliyet (A.4.2) kapsamında pilot mahkemeler tarafından hazırlanan rehber materyallerin gözden geçirilmesiydi.

Altı pilot mahkeme; idare ve vergi mahkemelerinde dava açan mahkeme kullanıcılarına yönelik dava dilekçesi örnekleri ve rehber materyaller ile idare mahkemesi kalemleri ve ön bürolarda daha fazla yeknesaklık sağlamak üzere mahkeme kalemlerine yönelik iş akışına ilişkin usul rehber materyalleri ve kalem personeli iş tanımları hazırlamıştır.

Çalışmanın amacı, HSK Teftiş Kurulu ile BİM'lerden gelen önerilere paralel olarak dava dilekçesi örnekleri ve rehber materyallerinin gözden geçirilmesi ve uyarlanmasıydı. Öneriler üzerinde görüşmek, materyallerin uyarlanması ve derlenmesi için pilot mahkemelerden hâkimler ve kalem personeli ile akademisyenlerin (Prof. Dr. Bahtiyar Akyılmaz, Prof. Dr. Murat Sezginer ve Dr. Uğur Cem Türker) yer aldığı üç çalışma grubu gerekli değişiklikler, kalem personeli için hem idare hem de vergi mahkemelerini kapsayan standart bir yaklaşımın benimsenmesi ve diğer örnek materyaller doğrultusunda kalem personeline yönelik rehber materyallerin gözden geçirilmesi ve uyarlanması üzerinde çalıştılar.

Toplantı, alınan geri bildirimlere dayanarak rehber materyallerin düzenlenmesi ve fikir alışverişi için bir platform sundu.

Paydaşlarımıza, Pilot Mahkemelerimize, Proje Danışmanlarımıza Sorduk:

Geçtiğimiz Son İki Yıl Boyunca Projenin Yarattığı Etkiler Açısından En Önemli Gelişmeler, En Dikkat Çekici ve Farkındalık Yaratan Çalışmalar Ne Oldu?

İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi ve Danıştay

Burakhan Melikoğlu

Danıştay Başkanlığı Genel Sekreter Yardımcısı

■ İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi projesi iki yılını tamamlamış durumda. Proje, uluslararası alanda başarılı bir iş birliği örneği olarak devam ediyor.

Türkiye'nin adalet, insan hakları ve yargı alanındaki hedeflerini ifade eden İnsan Hakları Eylem Planı ve Yargı Reformu Stratejisi belgelerindeki hedefler ve faaliyetler ile Proje Yol Haritasının uyumu bu başarılı iş birliğinin bariz göstergesidir.

Projenin en önemli özelliklerinden biri, idari yargının tüm yönleriyle birlikte analiz edilerek müteakip çalışmaların bu analiz sonucunda elde edilen verilere dayandırılmasıdır. Bu boyutta bir analiz daha önce yapılmamıştır. Kuşkusuz ki yeterli veriler doğru sonuçlara varmayı sağlar. Diğer bir önemli yönü ise proje kapsamında yapılacak tüm çalışmaların planlandığı yol haritasının, proje paydaşları ile istişare edilerek hazırlanmasıdır. Bu istişarelerin yol haritasının benimsenmesi ve uygulanabilmesi, tüm paydaşların katılımının sağlanması için çok önemli olduğu açıktır. Ayrıca; proje kapsamında gerçekleşen iş birliği, kullanılan analiz ve istişare yöntemleri, proje dışındaki çalışmalarda da örnek alınabilecek değerdedir.

“

Projenin en önemli özelliklerinden biri, idari yargının tüm yönleriyle birlikte analiz edilerek müteakip çalışmaların bu analiz sonucunda elde edilen verilere dayandırılmasıdır. Bu boyutta bir analiz daha önce yapılmamıştır. Kuşkusuz ki yeterli veriler doğru sonuçlara varmayı sağlar.

”

Analiz ve istişareler sonucunda ortaya çıktığı gibi, idari yargının etkinliğinin artırılması çalışmalarına, iyi idare uygulamalarıyla başlanmalıdır. Bu nedenle, proje kapsamında yapılan idari teşkilata ve idari işleyişe yönelik çalışmalar olumludur ancak daha da artırılması gerekmektedir. Zira uyumsuzluğun doğmadan önlenmesi ancak iyi, şeffaf, katılımcı ve çözüm odaklı bir idare anlayışının yerleşmesi ile mümkündür ki projenin hedeflerinden biri de budur.

Elbette, idare ile kişiler arasında uyumsuzluk her zaman çıkacaktır. Ancak bu uyumsuzlukların tümünün mahkemeye taşınması da gerekmemektedir. Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleriyle de uyumsuzlukların çözülmesi mümkündür. Bugüne kadar proje kapsamında Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemlerine önem verilerek çok sayıda toplantı düzenlenmiş ve çalışma yapılmıştır. Danıştayın da katkı sunduğu bu çalışmalar sonucunda Türk İdari yargısında uygulanabilecek Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemlerinin mevzuata dâhil edilmesini ve uygulanmaya başlanmasını umuyoruz.

Projenin, adından da anlaşılacağı gibi, en önemli hedeflerinden biri Danıştayın kurumsal kapasitesinin güçlendirilmesidir. Son bir yıl içinde, Danıştayın kurumsal kapasitesinin güçlendirilmesi için iş birliği içinde yapılan çalışmaların artarak devam etmesini bekliyoruz. İdari yargının yüksek mahkemesi olan Danıştayın kapasitesinin artırılması ve güçlendirilmesi tüm idari yargıyı doğrudan olumlu şekilde etkileyecektir.

2020 yılında faaliyete geçen Danıştay Başkanlığı İçtihat, Raporlama ve İstatistik Biriminin çalışmalarının desteklenmesi amacıyla düzenlenen toplantıların, yapılan istişarelerin, bilgi ve veri sağlanması çabalarının, tecrübe paylaşımlarının artarak devam etmesi oldukça önemlidir. Anılan birimin daha etkin çalışmasını sağlayacak, kişilerin yargıya erişimini kolaylaştıracak bir içtihat bilgi bankası oluşturulması konusunda proje kapsamında iş birliği içinde çalışmayı da gerekli ve faydalı görüyoruz.

Danıştayın kapasitesinin artırılması için, tetkik hâkimleri ile idari personelin hizmet içi eğitime tabi tutulması da zaruridir. Bu konuda proje kapsamında yapılan çalışmaları memnuniyetle karşılıyoruz ve katkı sunmaya devam ediyoruz.

Son bir yıl içinde olduğu gibi bundan sonra da Danıştay, proje çalışmalarına etkin bir şekilde katkı sunmaya ve belirlenen hedeflere ulaşmak için tüm paydaşlarla iş birliği içinde çalışmaya devam edecektir.

“

2020 yılında faaliyete geçen Danıştay Başkanlığı İçtihat, Raporlama ve İstatistik Biriminin çalışmalarının desteklenmesi amacıyla düzenlenen toplantıların, yapılan istişarelerin, bilgi ve veri sağlanması çabalarının, tecrübe paylaşımlarının artarak devam etmesi oldukça önemlidir.

”

Projenin Gerçekleşen Yönleri ve Beklentiler

Bülent Küfüdür

Ankara Bölge İdare Mahkemesi
1. İdari Dava Dairesi Başkanı
Pilot Mahkeme Başkanı

■ “İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi”nde, ilk etkinlik olan 30 Nisan 2019 tarihli Yürütme Kurulu toplantısı ile başlayan süreçte 2 (iki) yılı geride bırakmış bulunmaktayız. Pandemi döneminin tüm olumsuzluklarına rağmen teknoloji olanakları etkin bir şekilde kullanılarak proje yürütülebilmiş ve bu dönemde çok önemli bazı aşamalar geçilmiştir.

Projeye, ilk derece mahkemeleri, istinaf (bölge idare) mahkemeleri ve Danıştayın yanı sıra Kamu Denetçiliği Kurumu, Barolar Birliği gibi idari yargı ile sürekli etkileşim içinde olan kurumların da dâhil edilmesi çok olumlu olmuştur. Bu şekilde, idari yargıyı tüm etkileşim alanları ve paydaşları ile birlikte daha geniş bir çerçeveden değerlendirme olanağı doğmuştur.

Bu Proje, Türk idari yargı sistemine özgülenmiş, sistemi bütün yönleri ve müesseseleriyle birlikte analiz eden ve çözümler arayan-öneren uluslararası ilk proje olma özelliğini taşımaktadır. Ülkemizde idari yargı sistemi ile ilgili çalışmalar genellikle adli reform çalışmaları kapsamında bazı mevzuat değişiklikleri şeklinde gündeme gelmiştir. Bu nedenle, kapsamı sadece mevzuat değişimi ile sınırlı olmayan, idari yargı sisteminin derinlemesine incelendiği, yapısal sorunların, eğitim ihtiyaçlarının değerlendirildiği, yol haritasının belirlendiği ve tüm paydaşların geniş katılımının sağlandığı bu alanda ilk proje olması özelliği, bu projeyi Türk idari yargı sistemi açısından önemli kılmaktadır.

Proje kapsamında bugüne kadar pek çok şey yapıldı, bir çok doküman hazırlandı; süreç içinde bu çalışmaların artarak devam edeceği kuşkusuzdur. İdari yargı sisteminin derinlemesine incelenmesi, idari yargının eğitim ihtiyacı analizinin belirlenmesi, pilot mahkeme uygulaması, dava dilekçesi örnekleri ve dava rehberlerinin hazırlanması, Kamu Denetçiliği Kurumunun etkinliğinin artırılması, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihadının ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin idari yargı kararlarına yansıtılması konularında proje ilerlemesinin çok iyi düzeyde olduğu ve geline nokta belirtilen konuların projenin en güçlü yanlarını oluşturduğu görülmektedir.

Bununla birlikte, idari yargıda iş yükünün yaklaşık %70’ini göğüsleyen Ankara, İstanbul ve İzmir’de ilk derece idare ve vergi mahkemelerinde belli alanlarda (imar, ihale, enerji, rekabet, YÖK ve sınav işlemleri, gümrük vergisi vb. konularda) uzmanlaşmaya gidilmesinin proje kapsamında incelemeye alındığı ve bu konuya büyük önem verildiği görülmektedir. Uzmanlaşma konusu idari yargının etkinliği için oldukça önemli bir konudur. Nitekim, belirtilen önemi nedeniyle 2023 Yargı Reformu Stratejisi Eylem Planında bu husus da yer almıştır.

Öte yandan; proje kapsamında, idari yargı alanında alternatif çözüm yolları, mevzuat çalışması, gerekçeli karar yazımı-karar yazım teknikleri ve özellikle Danıştayın kapasitesinin güçlendirilmesi konularında yapılması gereken bazı çalışmalar bulunmaktadır. Özellikle

“ Bu proje, Türk idari yargı sistemine özgülenmiş, sistemi bütün yönleri ve müesseseleriyle birlikte analiz eden ve çözümler arayan-öneren uluslararası ilk proje olma özelliğini taşımaktadır. ”

Danıştayın kapasitesinin güçlendirilmesi konusunda henüz somut bir çalışma ve ihtiyaç analizi yapılmadığı gözlemlenmektedir. İdari yargı sisteminin etkinliğinin artırılmasına yönelik çalışmaların, Danıştayın kapasitesinin güçlendirilmesine belli ölçüde olumlu katkı yapacağı kuşkusuzdur. Ancak, istinaf mahkemelerinin faaliyete geçmesiyle birlikte birçok uyuşmazlığın bölge idare mahkemelerinde kesin olarak karara bağlanmasına ve istinaf mahkemelerinin kuruluşunun üzerinden uzunca bir süre geçmesine karşın, Danışta'yın iş yükünde arzu edilen ölçüde azalma olmamıştır. Ayrıca, idari yargıda hâlihazırda kıdemli hâkim sayısının az olması nedeniyle bölge idare mahkemelerinde ve ilk derece mahkemelerinde görev alabilecek tecrübeli hâkim ihtiyacı bulunmasına karşın sayısı 50'yi bulan birinci sınıf kıdemli hâkimin Danıştay Savcısı olarak görev yaptığı ve giderek artan savcı sayısına rağmen ilk derecede Danıştayda görülen davalarda yazılı görüş vermekten ve kanun yararına bozma taleplerine görüş bildirmekten öteye gitmeyen sınırlı görevleri nedeniyle etkin olmayan bu müessesenin etkinliğinin artırılmasının bu proje kapsamında incelenmesi, proje hedeflerine ulaşmak açısından yararlı olacaktır. Dolayısıyla, Proje kapsamında Danıştayın kapasitesinin güçlendirilmesi konusunda yapılacak çalışmalar bulunduğu değerlendirilmektedir.

Alternatif çözüm yolları ile ilgili bir çalışma yapılmıştır. Ancak, bu konuda somut bir gelişme sağlanamadığı görülmektedir. İdari yargı uyuşmazlıklarında özellikle tam yargı davalarında arabuluculuğun uygulanabileceği yönünde görüşler bulunmaktadır. Alternatif çözüm yolları ile ilgili önümüzdeki dönemde daha detaylı çalışmaya ihtiyaç bulunmaktadır. Mevzuat çalışmalarının hangi aşamada olduğu, somut bir ilerleme sağlanıp sağlanmadığı konusunda özellikle yürütme kurulu üyelerine ve pilot mahkeme hâkimlerine bilgi verilmesi sürecin izlenmesi ve katkı sağlanması açısından yararlı olacaktır. Önümüzdeki dönemde avukatlara yönelik çalışmalara ağırlık verilmesi, özellikle dilekçe ret oranlarının azaltılması ve idari yargının etkinliğinin artırılmasına olumlu katkı sağlayacaktır.

Projenin çok yönlü olduğu dikkate alındığında pandemiye rağmen geçen iki yıllık süreçte büyük ilerleme sağlandığı görülmektedir. Ancak, hedeflenen sonuca ulaşmak için daha yapılacak işler bulunmaktadır. Bu durum, projenin en az bir yıl daha uzatılmasının yararlı olacağı yönündeki önerilerin dikkate alınmasını gerekli kılmaktadır.

Sonuç olarak, proje belirlenen hedeflere ulaşma yolunda hızla ilerlemektedir. Önümüzdeki dönem, eksikliklerin giderileceği ve çalışmaların sonuçlarını somut olarak gözlemleyeceğimiz bir dönem olacaktır.

İdari Yargıda Reform ve Politikalar

Ray Burningham

Avrupa Konseyi, Proje Uluslararası Danışmanı

■ İlk derece idare mahkemeleri ve yakın zamanda reforme edilmiş Bölge İdare Mahkemeleri ortalama bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşının başvurma ihtimali olan mahkemelerdir. İdare mahkemelerinin baktığı davalar, insanların hayatlarını etkileyen birçok kamu idaresi kararı ve işlemi ile ilgilidir. İdari yargı sistemi hakkındaki bu proje de bu sebeple, kamu idaresinde daha iyi standartları teşvik etmek, mahkemelere başvurulmasına gerek kalmaksızın uyuşmazlıkların erken çözümünü sağlamak, çok sayıda Türk vatandaşının deneyimlerini iyileştirmek gibi pek çok fayda getirme potansiyeline sahiptir. Projenin ayrıca Türkiye’de insan haklarının desteklenmesi ve korunması konusunda rolleri olan Kamu Denetçiliği Kurumu ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik kurumu gibi önemli ve görece yeni olan kurumların gelişmesini destekleme şansı da vardır.

Projede çok ilgili ve özverili paydaşlarla çalışıyor olmanın yanı sıra projenin başında gerçekleştirilen idari yargı sisteminin derinlemesine incelemesi de sistemin karşılaştığı güçlükler ve gerekli reformlar arasında ortak bir odak konusunda da geniş bir fikir birliğini ortaya koymuştur. Türk makamları açısından da ilk defa 2019 yılında yayımlanan Yargı Reformu Stratejisi’nde belirlenen bir dizi hususu daha ayrıntılı biçimde ele alan ve Mart 2021’de yayımlanan İnsan Hakları Eylem Planı ile anlaşılabileceği gibi reforma yönelik güçlü bir ivme vardır.

Projenin bu aşamadaki en temel başarılarından bir tanesi Adalet Bakanlığı, Danıştay, Hâkimler ve Savcılar Kurulu, Sayıştay, Kamu Denetçiliği Kurumu ve İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu ile yapılan istişarelerin ardından üzerinde anlaşmaya varılan İdari Yargının İyileştirilmesi için Yol Haritasının tamamlanmış olmasıdır. Yol Haritası, Türkiye 2019-2023 Yargı Reformu Stratejisi veya münferit paydaş kurumların Stratejik Planları’nın hâlihazırda parçası olan bir dizi hususa binaen hazırlanmış ve bunları daha da detaylandırmıştır.

Yol Haritası; kamu idaresinde iyi karar alınmasından, alternatif uyuşmazlık çözümlerini desteklemeye, idari yargılamaya usulünün sadeleştirilmesi ve etkinliğinin artırılmasından, yargı camiası ve kalem personelinin mesleki kapasitesini geliştirmeye, idare mahkemelerinde verimlilik ve hizmet kalitesinin artırılmasına, adalete erişimin desteklenmesi ve mahkeme kullanıcılarının memnuniyetinin artırılmasından içtihat birliğini desteklemeye kadar çok çeşitli konuları içermektedir.

Türk makamların içtihat ayrılığı, idari yargı hâkimlerinde uzmanlaşma olmaması, yargı kararlarının verilmesinin ardından yazımında gecikmeler ve yargı kararlarında gerekçe eksikliği gibi derinlemesine değerlendirmede tespit edilen ve ele alınan uzun süredir var olan sorunlara hızlı çözümler bulmaya yönelik güçlü bir iradeye sahip olduklarını görmek güzeldi.

“ Projenin bu aşamadaki en temel başarılarından bir tanesi Adalet Bakanlığı, Danıştay, Hâkimler ve Savcılar Kurulu, Sayıştay, Kamu Denetçiliği Kurumu ve İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu ile yapılan istişarelerin ardından üzerinde anlaşmaya varılan İdari Yargının İyileştirilmesi için Yol Haritasının tamamlanmış olmasıdır. ”

Şimdiye kadar getirilen veya getirilmek üzere olan reformlar:

- 2020 yılında faaliyete giren ve umut vadeden Danıştayın yeni İçtihat, Raporlama ve İstatistik Birimini,
- 2021 yazına kadar çıkması beklenen ve kamu idarelerinin başvurulara yanıt verme süresinin 60 günden 30 güne düşmesini ve idari yargı hâkimlerinin kararı müteakip 30 gün içerisinde gerekçeli karar yazmasını öngören yasal değişiklikleri,
- 2021 sonbaharına kadar imar ve kamulaştırma gibi uzmanlık alanlarında oluşturulması öngörülen yeni idare ihtisas mahkemelerini içermektedir.

Sadece bu reformlar bile idari yargıda bazı en ivedi konularda projenin başlangıcından bu yana en ciddi ilerlemeleri temsil edecektir.

Elbette COVID-19 pandemisi proje için bazı zorluklar çıkarmış olsa da paydaşların ve uzmanların esnekliği çalışmanın devam etmesini mümkün kılmıştır. Analitik çalışmalar iyi ilerlemiş olmakla birlikte projenin geri kalanında da Yol Haritasını desteklemeye yönelik bir dizi değerli çıktı üretilmesi beklenmektedir. Buna ilişkin bazı örnekler ise;

- Yargı Reformu Stratejisi’ni desteklemek üzere idare mahkemelerine yönelik mahkeme kullanıcıları memnuniyet anketleri,
- İdare mahkemeleri için yeni bir medya ve halkla ilişkiler rehberi ve eylem planı,
- İdare mahkemeleri kullanıcıları için yeni rehberler ve şablonlar seti,
- İdari yargılama usulünde daha fazla reforma yönelik kapsamlı öneriler,
- Etkinliği artırmak için idare mahkemesi personeline yönelik yeni rehber materyaller
- İdare mahkemesi hâkimleri ve personeli için geniş ölçekli bir eğitim programı olarak sıralanabilir.

Projenin Etkileri

Prof. Dr. Bahtiyar Akyılmaz

Ankara, Hacı Bayram Veli Üniversitesi,
Hukuk Fakültesi, İdare Hukuku ABD Öğretim Üyesi,
Avrupa Konseyi, Proje Ulusal Danışmanı

- “İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi” kapsamında 26-27 Şubat 2020’de gerçekleştirilen “İdari Yargıda Eğitim İhtiyaçlarının Değerlendirilmesi” çalıştayında proje danışmanı olarak görev yaptım. Hâlen projede, iki modülde, modül yazarı olarak yer almaktayım.

Pandemi şartlarına rağmen, proje ekibinin üstün gayretleri ve koordinasyon becerileri ile pandemi öncesi yüz yüze; pandemi sonrasında ise çevrim içi gerçekleştirilen çalıştay ve toplantıların olumlu sonuçlarının kısa sürede uygulamaya yansıdığını ifade etmeliyim. Bu sonucun ortaya çıkmasında ise proje ekibinin Adalet Bakanlığı ile diyalogu ve çalışma gurubu üyelerinin seçiminde gösterilen titizliğin önemi yadsınamaz.

Proje kapsamında Adalet Bakanlığı yetkilileri, Danıştay üye ve tetkik hâkimleri, Bölge İdare Mahkemesi, idare mahkemesi ve vergi mahkemesi hâkimleri ile mahkeme idari personellerinin katılımı ile yapılan toplantıların büyük oranda etkisi olduğunu düşündüğüm önemli gelişmeleri şu şekilde özetleyebilirim:

1. 6 Mart 2020’de Danıştay Tüzüğü’nde yapılan değişiklikle Danıştayda kararları izleyerek içtihatların geliştirilmesi ve bilinirliğinin sağlanması için düzenli çalışmalar yapmak, içtihat farklılıklarının önlenmesine yönelik önerilerde bulunmak, istatistikler ve raporlar hazırlamak üzere Başkana bağlı “İçtihat, Raporlama ve İstatistik Birimi”; idare hukuku, vergi hukuku ve idari yargılama usulü hukuku konularında inceleme ve araştırmalar yapmak, bilimsel toplantılar düzenlemek amacıyla “İdari Yargı Komisyonu” ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi hükümleri, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları ve Anayasa Mahkemesince bireysel başvuru üzerine verilen kararlar hakkında farkındalığın artırılması ve bunların içselleştirilmesi amacıyla “İnsan Hakları Komisyonu” oluşturulmuştur. Söz konusu Kurulların başında, Proje kapsamında oluşturulan çalışma guruplarında yer alan hâkimler bulunmaktadır.
2. 2 Mart 2021’de Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan “İnsan Hakları Eylem Planı” kamuoyuna duyurulmuştur. Söz konusu Planda doğrudan Proje kapsamında üzerinde çalıştığımız ve bakanlık temsilcileri ile müzakere ettiğimiz konulara da yer verilmiştir.

Örneğin “Gerekçeli Karar Hakkının Güçlendirilmesi (m. 2.2.)” başlığı altında “2.2.a. Mahkeme ve savcılık kararlarının, Anayasa Mahkemesi ve AİHM kararlarında belirlenen standartları da karşılayacak şekilde yeterli, ikna edici ve anlaşılabilir olmasına ilişkin meslek öncesi ve meslek içi eğitim faaliyetleri düzenlenecektir”; “2.2.b. Hâkim ve

“ Pandemi şartlarına rağmen,
proje ekibinin üstün gayretleri ve
koordinasyon becerileri ile pandemi
öncesi yüz yüze; pandemi sonrasında
ise çevrim içi gerçekleştirilen çalıştay
ve toplantıların olumlu sonuçlarının
kısa sürede uygulamaya yansıdığını
ifade etmeliyim. Bu sonucun ortaya
çıkmasında ise proje ekibinin Adalet
Bakanlığı ile diyalogu ve çalışma gurubu
üyelerinin seçiminde gösterilen titizliğin
önemi yadsınamaz. ”

savcılarının meslek içi eğitim programları performans esaslı ihtiyaç analizi yapılarak planlanacaktır” ifadesine yer verilmiştir.

Yine “Makul Sürede Yargılanma Hakkının Güçlendirilmesi (m. 2.4.)” başlığı altında “2.4.a. Adliye ve dosya bazlı analiz sonuçları doğrultusunda “Yargıda Hedef Süre” uygulamasının makul sürede yargılamayı sağlayacak şekilde geliştirilmesine yönelik yeni adımlar atılacaktır”; “2.4.b. Yargılamaların hızlı sonuçlandırılması ve vatandaşların mağduriyetlerinin engellenmesi amacıyla hedef süre uygulaması istinaf yargılamalarını ve Adli Tıp Kurumu işlemlerini de kapsayacak şekilde yaygınlaştırılacaktır”; “2.4.g. İdari yargıda gerekçeli kararın otuz gün içinde yazılması kuralı getirilecektir” hükümleri yer almaktadır.

Planda ayrıca “2.5.e. İdari davalarda dosyaya sonradan giren bilgi ve belgelerin taraflara tebliği zorunlu hale getirilecektir”; “2.5.f. İdari yargılamada muhtemel hak kayıplarının önlenmesi için, davanın ilgili kişilere ihbarına ilişkin uygulamadan kaynaklı aksaklıklar giderilecek ve davaya katılan kişilerin tek başına kanun yoluna başvurabilmesi sağlanacaktır”; “2.7.d. Danıştayın ilk derece mahkemesi sıfatıyla baktığı uyuşmazlıklarda UYAP üzerinden dava açılabilmesi, dilekçe ve belge gönderilebilmesi sağlanacaktır”; “3.2.a. Adli ve idari yargıda itiraz, istinaf ve temyiz başta olmak üzere kanun yollarına başvuru süreleri yeknesak hâle getirilecek, böylelikle hak arama yollarının kullanılmasında belirlilik artırılacaktır” şeklinde reform taahhütleri de bulunmaktadır.

Eğitim Çalışmaları

Prof. Dr. Cennet Engin Demir

Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Eğitim Bilimleri Bölümü Başkanı, Avrupa Konseyi,
Proje Ulusal Danışmanı

“Bu çalışma esnasında, eğitim uzmanı olarak, alanında uzman modül yazarlarının uyumlu ve verimli çalışmalarından oldukça etkilendiğimi ifade etmek isterim.”

Projenin kapasite geliştirme bileşeni kapsamında yapılması planlanan eğitimler için Eğitici Eğitimi Modüllerinin hazırlanması çalışmalarına Aralık 2020’de başlandı. Daha önce yapılmış olan Eğitim İhtiyaç Analizi sonucunda dört konuda eğitim verilmesi planlanmıştı: Hukuki gerekçelendirme ve karar yazımı (**Modül 1**), İdari Yargı İçtihadı ile İlgili AİHM ve Anayasa Mahkemesi Kararları (**Modül 2**), Adil Yargılanma ve Makul Süre (**Modül 3**), Kalem Personeli İçin Dava ve Zaman Yönetimi (**Modül 4**).

Her bir modülün alan uzmanı danışmanlar tarafından, eğitim uzmanları ve ölçme ve değerlendirme uzmanı ile iş birliği içinde tasarlanarak yazılması ve Eğitici Eğitiminin gerçekleştirilmesinin planlamasına yönelik 24 Aralık 2020’de modül yazarları, eğitim uzmanları, ölçme ve değerlendirme uzmanı ile proje ekibinin katıldığı çevrim içi bir toplantı gerçekleştirildi. Dört ayrı gruba verilecek olan Eğitici Eğitimleri ile Kademeli Eğitimlerde yetişkin eğitimi ilkelerine ve aktif katılıma dayalı bir eğitim yaklaşımı izlenmesi ve hazırlanacak olan tüm eğitim oturumlarının buna göre hazırlanması konusunda görüş birliğine varıldı. Bu çerçevede genel bir modül şablonu kullanılarak, alan uzmanları tarafından eğitim içerikleri belirlendi. Eğitici Eğitimi ve Kademeli Eğitimlerde kullanılmak üzere her bir modül için Eğitici Kitabı ve Katılımcı Kitabı oluşturulması planlandı. Ayrıca gerçekleştirilen bu ilk toplantıda çalışma ilkeleri de belirlendi.

Oluşturulan çalışma ilkeleri ve takvimi çerçevesinde modül yazarlarından oluşturulmuş olan şablonu kullanarak birer örnek oturum yazması istendi. Örnek oturumlar, 6-16 Nisan tarihleri arasında modül yazarları, eğitim uzmanları ve ölçme ve değerlendirme uzmanının katılımı ile her bir modül yazarları grubu ile ayrı ayrı yapılan çevrim içi toplantıda incelendi ve modül yazarlarına özellikle kullandıkları eğitim yöntemleri, eğitim hedefleri ve değerlendirme konularında geri bildirim verildi. Oturumlarda daha fazla görsel kullanılması ve aktif katılımın artırılması konusunda önerilerde bulunuldu. Bundan sonraki oturumların bu geri bildirimler dikkate alınarak yazılmasına karar verildi.

Bu çalışmalara paralel olarak, Eğitim Uzmanları ve Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı, her bir modül için hazırlanması planlanan Eğitici Kitabı’nın ilk bölümü olarak tasarlanan Eğitim Metodolojisi metninin oluşturulması üzerinde çalışmalarını sürdürüyor. Bundan sonraki aşamada oturumların ve modül konularının her bir modül için oluşturulmuş olan çalışma grupları içinde tartışılması ve modüllerin ilk taslağının Haziran-Temmuz 2021’de oluşturulması planlanıyor.

Bu çalışma esnasında, eğitim uzmanı olarak, alanında uzman modül yazarlarının uyumlu ve verimli çalışmalarından oldukça etkilendiğimi ifade etmek isterim.

Yazı İşleri Müdürünün Gözünden Pilot Mahkemelerde Proje Çalışmaları

Fatma Ercan

*İzmir Bölge İdare Mahkemesi 3. İdari Dava Dairesi
Yazı İşleri Müdürü*

“...proje kapsamında idari yargının etkinliğini artırmaya yönelik tedbirler geliştirmesi, vatandaşlarımızın idari yargılama sistemi hakkında daha etkin bilgilendirilmelerini sağlamak amacıyla, çeşitli idare mahkemesi dilekçe örnekleri ve rehber kitapçık hazırlanması suretiyle projeye katkı sağlanan çalışmalar yapılmıştır.”

■ İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi kapsamında idari yargının farklı alanlardaki çalışanlarının temsilcisi olarak; Ankara Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesi, Ankara 2. İdare Mahkemesi, Gaziantep 1. İdare Mahkemesi, İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 2. Vergi Dava Dairesi, İstanbul 15. Vergi Mahkemesi ve Dairemiz olan İzmir Bölge İdare Mahkemesi 3. İdari Dava Dairesi pilot mahkemeler olarak belirlenmiştir.

Pilot olarak seçilen daire ve mahkemelerin, proje kapsamında idari yargının etkinliğini artırmaya yönelik tedbirler geliştirmesi, vatandaşlarımızın idari yargılama sistemi hakkında daha etkin bilgilendirilmelerini sağlamak amacıyla, çeşitli idare mahkemesi dilekçe örnekleri ve rehber kitapçık hazırlanması suretiyle projeye katkı sağlanması hedeflenen çalışmalar yapılmıştır.

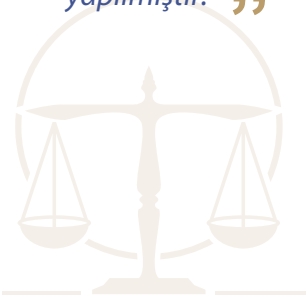
Bu itibarla, Dairemiz olan İzmir 3. İdari Dava Dairesi ve Gaziantep 1. İdare Mahkemesi olarak “Mahkemede Görevli Personelin Görev Tanımları ve İş Akışına” ilişkin rehber kitapçık hazırlanmaya başlanmıştır.

Söz konusu kitapçık Gaziantep 1. İdare Mahkemesi ile birlikte çalışarak hazırlanmış olup, ilk derece mahkemesi süreci ile istinaf süreci ayrı ayrı ele alınmak suretiyle vatandaşın anlayacağı dilde basit ve anlaşılabilir aynı zamanda şemalarla desteklenerek büyük bir titizlikle hazırlanmış taslak materyal Proje Ekibine ve Adalet Bakanlığına sunulmuştur.

Öte yandan, pilot mahkemelerde uygulanacak faaliyetler (rehber, broşürler, dilekçe taslakları vb.) etkilerini ölçebilmek için pilot uygulamalar devreye alınmadan önceki veriler/rakamlar önem taşıdığından, proje öncesi ve sonrası olarak istenilen tarih aralığında açılan davalardaki dilekçe ret oranları veri bilgisi ayrıntılı olarak proje ekibi ile paylaşılmıştır.

Yine, Proje kapsamında “Medya ve Halkla İlişkiler Eylem Planı Hazırlık” çalışmaları yapılmış, COVID-19 salgınından kaynaklı kısıtlamalar nedeniyle çalışmalar video konferans yöntemi ile gerçekleştirilmiştir.

Proje kapsamında projenin daha etkin ve verimli olabilmesi adına bizler de idari yargının farklı alanlarında çalışan temsilciler olarak katkı sağlamaktan ve görev almış olmaktan büyük memnuniyet duymaktayız. Projeye dâhil edilmemizden bu yana gerçekleştirdiğimiz faaliyet ve çalışmalar göz önünde bulundurulduğunda, projenin geriye kalan süresinde çalışmaların devam ederek beklentileri karşılayacağı ve amacına ulaşacağı düşünülmektedir.

Kısa Bir Değerlendirme

Bugüne Kadar Başardıklarımız

Metin Engin

*Daire Başkanı, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri
Genel Müdürlüğü*

■ Adalet Bakanımız Sayın Abdulhamit Gül'ün katılımlarıyla 30 Nisan 2019 tarihinde yaptığımız açılış töreninin ardından, 2019 yılının Eylül ayında faaliyetlerine başladığımız “İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi” kapsamında Danıştay ve Avrupa Konseyi Ankara Program Ofisinin değerli proje yetkilileri ile iş birliği içerisinde birçok önemli çalıştay ve faaliyeti gerçekleştirmiş bulunmaktayız.

Çalıştaylar, çalışma grupları, yürütme kurulu toplantıları, kamu kurum ve kuruluşlarına yapılan çalışma ziyaretleri ile mahkeme ziyaretleri şeklinde gerçekleştirilen faaliyetlerimize bütün dünyayı etkisi altına alan salgın nedeniyle videokonferans yoluyla yapılan toplantılar da eklenmiş olup, projemizin toplantıları münasebetiyle yaklaşık 500 idari yargı meslek mensubu ile bir araya gelerek istişare etmiş bulunmaktayız.

Projemiz kapsamında; Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü ve Avrupa Konseyi Ankara Program Ofisi Ortak Heyeti olarak Adalet Bakan Yardımcısı Sayın Zekeriya Birkan’a, Danıştaya, Türkiye Adalet Akademisine, Ankara Bölge İdare Mahkemesine, Ankara İdare Mahkemeleri ve Ankara Vergi Mahkemelerine, İçişleri Bakanlığı Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne, Kamu Denetçiliği Kurumuna, Adalet Bakanlığı Mevzuat Genel Müdürlüğüne, Türkiye Barolar Birliğine ve HİGM Arabuluculuk Daire Başkanlığına olmak üzere birçok çalışma ziyareti gerçekleştirdik.

İdari yargıda eğitim ihtiyacı analizi kapsamında Danıştay (Tetkik Hâkimlerine yönelik), Bölge İdare Mahkemeleri ve İlk Derece Mahkemeleri olmak üzere bütün idari yargı teşkilatına anket yapılmış olup, bu kapsamda anket çalışmasına idari yargıda görev yapan yaklaşık 2000 idari hâkimin 643’ü ile 2000 personelin 1164’ü katılım göstermiştir.

Projemiz kapsamında şu ana kadar gerçekleştirdiğimiz önemli faaliyet ve çalışmalar bunlar olmakla birlikte, projemizin geriye kalan süresinde de bütün idari yargı teşkilatında görev yapan hâkim, kalem personeli ve avukatlarla istişare etmek suretiyle, projemizin bütün beklenen sonuçlarını gerçekleştireceğimize olan inancımız tamdır.

Mevcut idari yargı sisteminin derinlemesine incelenmesi ve uygulanan reformların etkilerinin değerlendirilmesi amacıyla projemiz kapsamında hazırlanacak üç rapordan ilkinin oluşturan Ön Değerlendirme Raporu hazırlanmış ve dağıtımı gerçekleştirilmiştir.

İdari Yargıda eğitim ihtiyacına yönelik olarak Eğitim İhtiyaç Analizi (EİA) Raporu hazırlanmış ve kitap olarak basılmıştır. Avrupa Konseyi Danışmanı Sayın Marina Naumovska Milevska bu raporun hazırlanmasında başdanışman olarak görev yapmıştır.

Fransa İdari Yargı yapısını tanımak ve bilhassa Fransa İdari Yargısında hâlihazırda uygulanan Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları hakkında bilgi edinmek amacıyla Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü idari yargı ekibi olarak hazırladığımız kapsamlı soruların cevaplandırılması suretiyle Proje Uluslararası Uzmanı Doç. Dr. Karine GILBERG tarafından Fransız İdari Yargı Sisteminde Reformlar ve Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri Raporu hazırlanmış ve proje hedef kitlemizin tamamının kullanımına sunulmuştur.

Öte yandan, Ankara Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesi, Ankara 2. İdare Mahkemesi, Gaziantep 1. İdare Mahkemesi, İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 2. Vergi Dava Dairesi, İstanbul 15. Vergi Mahkemesi ve İzmir Bölge İdare Mahkemesi 3. İdari Dava Dairesi projemiz kapsamında pilot mahkemeler olarak belirlenmiştir. Bu mahkemelerde, idari yargının etkinliğini artırmaya yönelik tedbirler geliştirilmesi, vatandaşlarımızın idari yargılama sistemi hakkında daha etkin bilgilendirilmelerini sağlayacak materyal hazırlanması yönündeki çalışmalarımız sürmektedir.

Projemiz kapsamında basımı gerçekleştirilen ve projemizin önemli çıktılarından biri olan İdare ve Siz Kitabında yer alan ilkeler; bireyler ile idari makamlar arasındaki ilişkilerle ilgili idare hukuku ilkelerini ele almaktadır. Adalet Bakanımız Sayın Abdulhamit Gül'ün önsözünü yazdığı bu kitap, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Başkanı Robert Spano'nun Türkiye'ye gerçekleştirdiği ziyarette 3 Eylül 2020 tarihinde Sayın Bakanımız tarafından kendilerine hediye edilmiştir.

Yine, Ombudsmanlık Kurumunun Korunması, Desteklenmesi ve Geliştirilmesi Raporu da önemli çıktılarımızdan biri olmuştur.

İdari Yargıda Avrupa Adil Yargılama Standartlarına ilişkin Emsal Kararlar Kitabı 95 karardan oluşmaktadır ve toplamda 125 karara da atıfta bulunmaktadır. Mihenk taşı özelliği taşıyan önemli davalara özel olarak odaklanılarak, her bir dava analiz edilmektedir. AİHM tarafından idari davalarla ilgili olarak karara bağlanan başlıca davalardan alıntılar içeren ilk derleme niteliği taşıyan ve Adalet Bakanımız Sayın Abdulhamit Gül'ün önsözünü yazdığı bu kitap projemizin en önemli çıktılarından biri olmuştur.

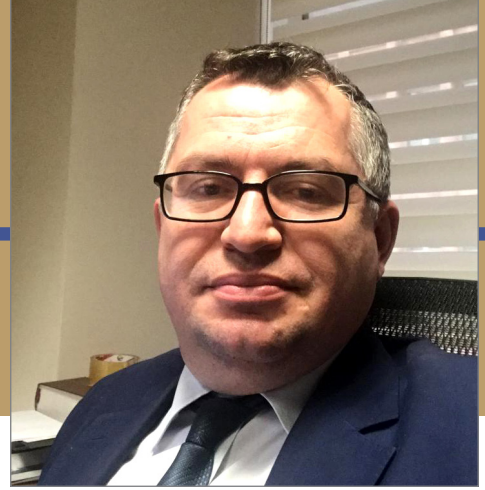
Projemiz kapsamında şu ana kadar gerçekleştirdiğimiz önemli faaliyet ve çalışmalar bunlar olmakla birlikte, projemizin geriye kalan süresinde de bütün idari yargı teşkilatında görev yapan hâkim, kalem personeli ve avukatlarla istişare etmek suretiyle, projemizin bütün beklenen sonuçlarını gerçekleştireceğimize olan inancımız tamdır.

Pandemi Döneminde İdari Yargı ve Proje Yönetimi

Ekrem Gökçe

Tetkik Hâkimi, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü

- Proje kapsamında gerçekleştirilen faaliyetlerin temel amacı ihtiyaç analizlerinin yapılması suretiyle idari yargı sistemimizdeki sorunların ve çözüm önerilerinin belirlenmesi ve bu hususlarda gerekli mevzuat ve yapısal değişikliklerin hayata geçirilmesinde katkı sunmaktır.

Ülkemizde ilk vakanın görülmesi nedeniyle 11 Mart 2020 tarihinden itibaren yüzyüze toplantılara ara verilmiştir. 11 Mart 2020 tarihinden itibaren geçen 14 aylık dönemde proje faaliyetlerine ara verilmeden devam etmiştir. Projemiz kapsamında hazırlanan kitapların ve raporların basımı ve dağıtımı gerçekleştirilmekle birlikte dijital hâlleri de internet ortamında da yayına verilmiştir. Yüz yüze yapılamayan toplantıların yerine çevrim içi toplantılar düzenlenmiştir.

İdari yargıda ise Resmi Gazete’de yayımlanan 25 Mart 2020 tarihli ve 7226 sayılı geçici 1. Madde değişikliği ile dava açma, başvuru, şikâyet, itiraz, bildirim, zamanaşımı süreleri, hak düşürücü süreler, zorunlu idari başvuru süreleri de dâhil olmak üzere bir hakkın doğumu, kullanımı veya sona ermesine ilişkin tüm süreler ile 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu ile usul hükmü içeren diğer kanunlarda taraflar bakımından belirlenen süreler ve bu kapsamda hâkim tarafından tayin edilen süreler 13 Mart 2020 (bu tarih dâhil) tarihinden, itibaren 30 Nisan 2020 (bu tarih dâhil) tarihine kadar durdurulmuştur. 29 Nisan 2020 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 2480 sayılı Cumhurbaşkanlığı kararı ile 7226 sayılı geçici değişiklik 15 Haziran 2020 tarihine kadar uzatılmıştır. Gerekli tedbirler alınarak idari mahkemeler duruşmalarına bu süreden sonra devam etmişlerdir.

Proje kapsamında gerçekleştirilen faaliyetlerin temel amacı ihtiyaç analizlerinin yapılması suretiyle idari yargı sistemimizdeki sorunların ve çözüm önerilerinin belirlenmesi ve bu hususlarda gerekli mevzuat ve yapısal değişikliklerin hayata geçirilmesinde katkı sunmaktır.

Bundan Sonra Neler Yapacağız?

Avrupa Konseyi Proje Ekibi

- COVID-19 Pandemi döneminde karşılaşılan zor koşullara rağmen, planlanan faaliyetlerin devamlılığını ve etkin bir şekilde uygulanmasını temin etmek için proje ekibi ve paydaşlar oldukça yoğun bir şekilde çalışmaya devam etmiştir. Her ne kadar bazı gecikmelerden kaçınmak mümkün olmamış olsa da proje yararlanıcısı ve ortaklarının özverileri ve projeyi sahiplenmeleri sayesinde üretilen çıktılar ve gerçekleştirilen faaliyetlerin kalitesi etkilenmemiştir.

Projenin bundan sonraki uygulama döneminde, temel odak alanları; İdari Yargıya ilişkin Ara Dönem Değerlendirme Raporunun ve ilgili faaliyetlerinin tamamlanması, Yol Haritasının kabulü, eğitim çalışmalarına devam edilmesi, Alternatif Uyuşmazlık Çözümü (AUÇ) Yöntemlerine ilişkin çalışmalara ağırlık verilmesi, pilot mahkeme uygulamalarının hayata geçirilmesi ve Danıştayın kurumsal kapasitesinin güçlendirilmesi çalışmalarına devam edilmesi olacaktır.

Yasal çerçevenin ve idari yargı sisteminin derinlemesine incelenmesi çalışmaları göstermiştir ki idare hukukunun pek çok alanında mevzuat değişikliklerine ihtiyaç duyulmaktadır. Her ne kadar kanunların gözden geçirilmesi ve modernizasyonu bu projenin öngörülen kapsamının ötesinde olsa da, örneğin, idari yargıda yargılama öncesi AUÇ yöntemlerinin uygulanması, gibi bazı faaliyetlerin herhangi bir mevzuat değişikliği olmaksızın etkin ve uygun bir şekilde uygulanması mümkün görünmemektedir. Bu nedenle proje mevcut hâliyle oldukça geniş kapsamlı ve yoğun bir çalışma gündemine sahip olmakla birlikte, mevzuat değişikliklerine ilişkin öneriler hazırlanmasına yönelik hazırlık çalışmalarına başlamıştır.

Önümüzdeki dönemde şu çalışmalar ile Proje ilerlemesine devam edecektir:

- **A.1.1.** Mevcut idari yargı sisteminin derinlemesine incelemesi ve uygulanan reformların etkisinin değerlendirilmesi - Teklif edilen mevzuat değişiklikleri hakkında ilgili paydaşların görüşleri alınacaktır, Ara Değerlendirme Raporu hazırlanarak Adalet Bakanlığına ve ilgili paydaşlara, geri bildirimlerini almak üzere gönderilecektir.
- **A.1.2** İdari yargının iyileştirilmesi için yol haritası - Kabul edilen Yol Haritası yayımlanarak, yargı camiası ile paylaşılacaktır.
- **A.1.3.** Seçilen ilk derece mahkemeler ve BİM'lerdeki itirazların değerlendirilmesi - Mahkeme kullanıcıların yönelik memnuniyet anketleri tamamlanacak ve Anket Sonuçları Raporu hazırlanarak, yargı camiası ile paylaşılacaktır.
- **A.2.2** Eğitim programı ve materyallerinin hazırlanması tamamlanacaktır. Pilot Eğitimler ile test edilecektir.
- **A.2.3** Eğitimcilerin Eğitimi – dört modüle ilişkin dört günlük Eğitici Eğitimi düzenlenecektir.
- **A.2.5.** AIHM ve ABAD hakkında meslektaş eğitimleri / yuvarlak masa toplantıları yapılacak ve bir çalışma grubu oluşturulacaktır.

- **A.2.6.** Avrupa Adil Yargılanma Standartları Üzerine Emsal Kararlar Kitabının Yayımlanması. Orijinali AK ve Folke Bernadotte Akademisi (İsveç) tarafından yayımlanmış olan “İdari Yargıda Avrupa Adil Yargılama Standartlarına ilişkin Emsal Kararlar Kitabı” Türkçeye çevrilerek basılmış ve dağıtımına başlanmıştır. Buna ek olarak proje kapsamında, idari yargı hâkimlerine ve tüm yargı camiasına değerli bir araç sunmak ve eğitim faaliyetlerini desteklemek amacıyla AİHM, Türkiye Anayasa Mahkemesi, Danıştay ve ABAD kararlarını içeren içtihat örneklerini derlemek suretiyle, ikinci bir Emsal Kararlar kitabı hazırlanarak idari yargı camiası ile paylaşılacaktır.
- **A.3.1.** İdari yetkililer ile iç değerlendirme konusunda danışma görüşmeleri - Toplantılar düzenlenecektir.
- **A.3.2.** AUÇ mekanizmalarının belirlenmesi – İkinci çalışma Alman İdari Yargı sisteminde AUÇ yöntemleri hakkında yapılacak olup, AUÇ uygulamalarına ilişkin pilot uygulama planı tamamlanacaktır.
- **A.3.3.** Grup Dava Usulünün Değerlendirilmesi Hakkında webinarlar düzenlenecek ve öneriler raporu hazırlanacaktır.
- **A.3.4.** Kamu Denetçiliği Kurumunun rolünün artırılması – Tamamlanan toplantılar sonrasında Karşılaştırmalı Öneriler Raporu tamamlanacaktır.
- **A.4.1** BİM’lerin ve Danıştayın analitik kapasitesi üzerine eğitim – İhtiyaç analizi, istişare, eğitim ve çalışmaları yapılacak, Danıştayın İçtihat Raporlama ve İstatistik Birimine yönelik destekleyici çalışmalar yürütülecektir.
- **A.4.2.** Seçilen BİM’lerin ve ilk derece mahkemelerinin etkinliğinin artırılması - Yol Haritası tedbirlerinin; rehber materyal kullanımının, mahkeme kullanıcılarına yönelik memnuniyet anketi sonuçlarının, standart işleyiş usullerinin, mahkeme kalemi iş akışlarının, PR ve iletişim planının değerlendirilmesine yönelik iki çevrim içi / hibrit istişare toplantısı yapılacaktır.
- **A.4.3.** Yargısal karar almaya ilişkin zorluklar ve iyi uygulama örneklerinin değerlendirilmesi - Yargı kararlarının kalitesine ilişkin ve zorlayıcı faktörlerin ve bu değerlendirmenin yapılması için koşulların belirlenmesi amacıyla yargı mensupları ve avukatlarla ilk çevrimiçi / hibrit webinar düzenlenecektir.

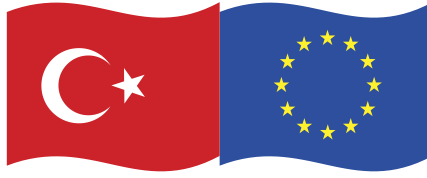
Tüm faaliyetlerin etkin bir şekilde gerçekleştirilerek Projenin hedeflenen sonuçlarına ulaşılması için proje süresinin uzatılması önemli olup, bu konuda gerekli başvuru çalışmalarına başlanmıştır.

Proje kapsamında yapılan çalışmalara büyük bir özveri ile katılan tüm paydaşlarımıza ve danışmanlara değerli katkı ve destekleri için teşekkür ederiz.

Avrupa Konseyi Proje Ekibi -Ankara

Özlem Demirel Cook – Proje Müdürü
Aytek Çingitaş- Kıdemli Proje Sorumlusu
Gülşah Doğan - Proje Sorumlusu
Aslıhan Sevimli - Proje Dil Asistanı
Ceren Berkkan / Günçe Erdal – Proje Asistanı

This Project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the Council of Europe.
Bu Proje, Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilmektedir.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

İDARİ YARGININ ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI VE DANIŞTAYIN KURUMSAL KAPASİTESİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ

İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından ortaklaşa finanse edilmekte ve Avrupa Konseyi tarafından yürütülmektedir. Projenin nihai yararlanıcısı Adalet Bakanlığı, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğüdür. Bu Projenin sözleşme makamı Merkezi Finans ve İhale Birimidir.

Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü Proje Bürosu

Adalet Bakanlığı Ek Bina
Milli Müdafaa Caddesi No:22, 06659
Bakanlıklar, Kızılay/Ankara
E-mail: higm@adalet.gov.tr
Tel: +90 (0312) 414 83 80 | +90 (0312) 414 83 88
Fax: +90 (0312) 219 44 26

Avrupa Konseyi Ankara Program Ofisi
Yıldıztepe Mahallesi R.Tagore Caddesi,
Yunus Ensari İş Merkezi,
No:10/6-7-8, 06550, Çankaya, Ankara/Türkiye
E-mail: ankara.office@coe.int
Tel : +90 (312) 468 84 64
Fax: +90 (312) 468 84 06

www.idariyargiprojesi.adalet.gov.tr
www.coe.int/tr/web/ankara

